

1. Zenbakien idazkera.....	2
2. Zenbakien deklinabidea.....	3
3. Ordinalen eta banatzaileen idazkera.....	3
4. Lerroz aldatzean marratxoak nola jarri.....	3
5. Partitiboaren erabilera.....	3
6. Euskal alfabetoaren letren izenak.....	3
7. Hitz elkartuen osaera eta idazkera.....	3
8. Aditzoinen forma.....	4
9. Diptongoz bukatzen diren izenen deklinabidea.....	4
10. Bat·batean, behinik behin, batik bat.....	4
11. Baitu, baikara,bainaiz.....	4
12. Aurrealde, atzealde.....	5
13. Hau guz(t)ia.....	5
14. Ene/nire, niri.....	5
15. Usain, arrain, zain.....	5
16. -zio.....	5
17. Nornahi, nonahi, non-nahi.....	5
18. Nor/nortzuk, zer/zertzuk, zein/zeintzuk.....	5
19. bat eta batzuk-en deklinabidea.....	5
20. Izan ezik.....	6
21. Benetako, ohiko.....	6
22. Betiko eta horren kideak.....	6
23. Arabera.....	6
24. Iritzi.....	6
25. -arazi.....	6
26. ba- eta gabe-ren idazkera.....	6
27. -z gero.....	6
28. Hori eta, hori edo eta horrelakoen idazkera.....	6
29. Ongi etorri.....	7
30. Hiru kiloko haurra, lau hankako mahaia.....	7
31. Ordu erdiak eta laurdenak.....	7
32. Data nola adierazi.....	7
33. Gonbidatu, iguriki, itxoin/itxaron, deitu eta lagundu aditzen erregimena.....	7
34. -ari /-lari /-le /-tzaile /-ario.....	7
35. -go atzizkia eta izen multzokariak.....	8
36. Topiko(a) bihurtu.....	8
37. Egiteko asmoz.....	8
38. Lehenago etorriko zen: lehenago asmatuko zuen.....	8
39. Euskal herrialdeen, herritarren eta euskalkien izenak.....	8
40. Espainiako erresumako probintzia eta elkarte autonomoen izenak.....	8
41. Frantziako errepublikako eskualde, departamendu eta departamenduetako hiriburuen izenak.....	9
42. "h" letra duten hitzen zerrenda.....	9
43. "a" itsatsia duten izenen zerrenda.....	12
44. Herri eta herrialdeen deklinabidea.....	13
45. Munduko estatu-izenak, herritarren izenak, hizkuntza ofizialak eta hiriburuak.....	20
46. Kontinenteak, geografia izen nagusi batzuk eta herritarren izenak.....	24

Andoren, Euskaltzaindiak eman dituen arau nagusiak bildu ditugu. Tokirik ezean, ez datoz guztiak: hikako alokutiboa, komunztadura aposizioetan... eta beste zenbait arau falta dira.

ZENBAKIEN IDAZKERA

Hona hemen Euskaltzaindiaren erabakia zenbakien idazkeraz:

0	zero, huts	54	berrogeita hamalau
1	bat	55	berrogeita hamabost (berrogeita hamabortz)
2	bi	56	berrogeita hamasei
3	hiru	57	berrogeita hamazazpi
4	lau	58	berrogeita hemezortzi (berrogeita hamazortzi)
5	bost (bortz)	59	berrogeita hemeretzi
6	sei	60	hirurogei (hiruretan hoge)
7	zazpi	61	hirurogeita bat (hiruretan hogeita bat)
8	zortzi	62	hirurogeita bi (hiruretan hogeita bi)
9	bederatzi	63	hirurogeita hiru (hiruretan hogeita hiru)
10	hamar	64	hirurogeita lau (hiruretan hogeita lau)
11	hamaika	65	hirurogeita bost (hiruretan hogeita bortz)
12	hamabi	66	hirurogeita sei (hiruretan hogeita sei)
13	hamahiru	67	hirurogeita zazpi (hiruretan hogeita zazpi)
14	hamalau	68	hirurogeita zortzi (hiruretan hogeita zortzi)
15	hamabost (hamabortz)	69	hirurogeita bederatzi (hiruretan hogeita bederatzi)
16	hamasei	70	hirurogeita hamar (hiruretan hogeita hamar)
17	hamazazpi	71	hirurogeita hamaika (hiruretan hogeita hamaika)
18	hemezortzi (hamazortzi)	72	hirurogeita hamabi (hiruretan hogeita hamabi)
19	hemeretzi	73	hirurogeita hamahiru (hiruretan hogeita hamahiru)
20	hoge	74	hirurogeita hamalau (hiruretan hogeita hamalau)
21	hogeita bat	75	hirurogeita hamabost (hiruretan hogeita hamabost)
22	hogeita bi	76	hirurogeita hamasei (hiruretan hogeita hamasei)
23	hogeita hiru	77	hirurogeita hamazazpi (hiruretan hogeita hamazazpi)
24	hogeita lau	78	hirurogeita hemezortzi (hiruretan hogeita hemezortzi)
25	hogeita bost (hogeita bortz)	79	hirurogeita hemeretzi (hiruretan hogeita hemeretzi)
26	hogeita sei	80	laurogei (lauretan hoge)
27	hogeita zazpi	81	laurogeita bat (lauretan hogeita bat)
28	hogeita zortzi	82	laurogeita bi (lauretan hogeita bi)
29	hogeita bederatzi	83	laurogeita hiru (lauretan hogeita hiru)
30	hogeita hamar	84	laurogeita lau (lauretan hogeita lau)
31	hogeita hamaika	85	laurogeita bost (lauretan hogeita bortz)
32	hogeita hamabi	86	laurogeita sei (lauretan hogeita sei)
33	hogeita hamahiru	87	laurogeita zazpi (lauretan hogeita zazpi)
34	hogeita hamalau	88	laurogeita zortzi (lauretan hogeita zortzi)
35	hogeita hamabost (hogeita hamabortz)	89	laurogeita bederatzi (lauretan hogeita bederatzi)
36	hogeita hamasei	90	laurogeita hamar (lauretan hogeita hamar)
37	hogeita hamazazpi	91	laurogeita hamaika (lauretan hogeita hamaika)
38	hogeita hemezortzi (hogeita hamazortzi)	92	laurogeita hamabi (lauretan hogeita hamabi)
39	hogeita hemeretzi	93	laurogeita hamahiru (lauretan hogeita hamahiru)
40	berrogei	94	laurogeita hamalau (lauretan hogeita hamalau)
41	berrogeita bat	95	laurogeita hamabost (lauretan hogeita hamabost)
42	berrogeita bi	96	laurogeita hamasei (lauretan hogeita hamasei)
43	berrogeita hiru	97	laurogeita hamazazpi (lauretan hogeita hamazazpi)
44	berrogeita lau	98	laurogeita hemezortzi (lauretan hogeita hemezortzi)
45	berrogeita bost (berrogeita bortz)		
46	berrogeita sei		
47	berrogeita zazpi		
48	berrogeita zortzi		
49	berrogeita bederatzi		
50	berrogeita hamar		
51	berrogeita hamaika		
52	berrogeita hamabi		
53	berrogeita hamahiru		

	zortzi)
99	laurogeita hemeretzi (lauretan hogeita hemeretzi)
100	ehun
101	ehun eta bat
102	ehun eta bi
200	berrehun
300	hirurehun
400	laurehun
500	bostehun (bortzehun)
600	seiehun
700	zazpiehun
800	zortziehun
900	bederatziehun
1.000	mila
1.200	mila eta berrehun
1.201	mila berrehun eta bat
1.984	mila bederatziehun eta laurogeita lau
1.000.000	milioi bat
10.000.000	hamar milioi
1.000.000.000	mila milioi (miliar bat)

ZENBAKIEN DEKLINABIDEA

Hiru eta *lau* zenbatzaileek, zenbakiak berak izendatzeko erabiltzen ez direnean, deklinabide berezia dute:

—Mugagabeen, bokalez amaituriko hitzen antzera: *hiruk*, *hiruri*, *lautan*, *lautatik*, e.a.

—Pluralean, ordea, *r* bat behar dute: *hirurak*, *hirurei*, *lauretan*, *lauretatik*, e.a.

ORDINALEN ETA BANATZAILEEN IDAZKERA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia:

1) Ordinaletan “garren” ahoskatzen den bakoitzean puntua jar bedi haren ordainean: *Atano X. arekin*, *XX. mendean*, *12. mendean*.

2) Oso-osorik letraz idazteko orduan arazoak sor ditzaketen ordinalak honela egiten dute: *hogeita batgarren*, *hirurogeita batgarren*. Hala ere, *bosgarren*, *hogeita bosgarren*, *hirurogeita hamabosgarren*, e.a. idatziko da.

3) Distributiboak, *-na* baliatuz osatzen direnean, honela idazten dira: *bana*, *bosna*, *ehuna*, *mila bana*, *zenbana*, e.a. Hauen aldaerak ere (*borzna*) berdin idatziko dira.

LERROZ ALDATZEAN MARRATXOAK NOLA JARRI

Hizkuntzetan bi irizpide nagusiz baliatzen dira idazleak lerroz aldatzean hitza ezinbestean zatitu behar dutenean eta, hortaz, marratxoa jarri behar dutenean: marratxo hau morfemak kontuan harturik jartzen da edo marratxoa silabak bereiziz jartzen da.

Euskararen kasuan, morfemak hartuko balira kontuan, honela banatuko lirake hitzak: *zakurr-a*; *due-la*; *dute-n*; *gizon-ik*; *maitasun-a*, e.a.

Morfemen ordeztu silabak hartzen badira, berriz, honako hau geratzen da: *za-ku-rra*; *du-e-la*; *du-ten*; *gi-zo-nik*; *mai-ta-su-na*, e.a.

Euskaltzaindiak hitzak silabaka zatitzea gomendatzen du.

EKARTZEA MEREZI DU

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: merezi izan/ukan aditzaren osagarria aditz izen bat denean (joatea, ikustea, egitea...) erabil bedi beti absolutiboa, ez ergatiboa: joatea merezi du, ikastea merezi du...

PARTITIBOAREN ERABILERA

Erabil bedi partitiboa euskaraz, beti erabili izan den gisa, hau da, artikulurik gabe (*lagunik*, *lanik*, *ahuntzik*, e.a.) eta pluralik gabeko komunztadura eginez aditzarekin (*dugu*, *dute*, *genuen*, e.a.).

EUSKAL ALFABETOAREN LETREN IZENAK

Euskal alfabetoa edo ABD-a hogeita zazpi letrak osatzen dute, ordena honetan jarriak, beren izena ondoan dutelarik:

Letra	Izena
a	a
b	be
c	ze
d	de
e	e
f	efe
g	ge
h	hatxe
i	i
j	jota
k	ka
l	ele
m	eme
n	ene
ñ	eñe
o	o
p	pe
q	ku
r	erre
s	ese
t	te
u	u
v	uve
w	uve bikoitza
x	ixa
y	i grekoa
z	zeta

HITZ ELKARTUEN OSAERA ETA IDAZKERA

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

- Bereiz idatziko dira:
 - apozizioak (*Bidasoa ibaia*),
 - *egin*, *eman*, *hartu* eta *eragin* aditzekin osatzen diren aditz elkartek (*lo egin*),
 - *etxez etxe* moduko bikoiztapenak,

- *egin berri* modukoak,
- *mahai gainean* gisako posposizioak,
- bigarren osagaia *bila*, *eske* edo *falta* duten elkarteak,
- lehen osagaia *erdal*, *euskal*, *giza* eta *itsas* duten elkarteak, ihartuak ez diren neurrian,
- lehen osagaiaren amaierako >a< galtzen denean (*biologi azterketa*).

2. Marrarekin idatziko dira:

- *gorri-gorria* moduko bikoiztapen indargarriak,
- *apurka-apurka* bezalako bikoiztapenak,
- *seme-alaba*, *zuri-gorri* modukoak,
- *barra-barra*, *plisti-plasta* bezalakoak,
- *Ezki-Itsaso* moduko leku izen elkartuak. Bi hizkuntzatan ematen direnean, ordea, ez: *Lizarra / Estella*).

3. Loturik idatziko dira:

- *jarleku* moduko elkarteak,
- *aldagaitz* bezalako izaera elkarteak,
- *odolustu* moduko izen-elkarte arruntak,
- bigarren osagaia *-gin*, *-gile*, *-zain*, *-zale*, *-dun*, *-gabe*, edota *-gintza*, *-za(i)ntza* duten elkarteak,
- bigarren osagaia *-aldi*, *-buru*, *-gizon*, *-(g)une*, *-kide*, *-(k)ume*, *-orde* duten izen elkarteak,
- lehen osagaia *aurre-*, *azpi-* eta *gain-* duten izen elkarteak,
- *lauburu* moduko elkarteak.

4. Marrarekin edo marra gabe, nahi den bezala:

- *eguzki lore*, *eguzki-lore* moduko izen elkartu arruntak,
 - *kale garbitzaile*, *kale-garbitzaile* modukoak.
- (Bi hitzak letra larriz hasten direnean hobe da, hala ere, marra gabe idaztea).

5. Elkarteko lehenbiziko osagaiak >ia< amaiera duenean >a< -rekin nahiz >a< gabe idatz daitezke: *biologi azterketa*, *biologia azterketa*. Bestelako >a< itsatsiak ez dira galtzen elkartea egiten denean, eta hitzak bere osotasunean eman behar dira. Salbuespen dira, dena dela, honako sei hitz hauek: *burdina*, *eliza*, *hizkuntza*, *kultura*, *literatura* eta *natura*. Hitz hauek, hala nahi izanez gero, gal dezakete >a< hori.

Idazkerari dagokionez, amaierako >a< galtzen den bakoitzean, bereiz idatziko da hitz elkartua eta >a< gordetzen denean, aukeran izango da bereiz idaztea nahiz marratxo erabiltzea *kultur etxea*, *biologi azterketa*, *kultura(-)etxea*, *biologia(-) azterketa*.

ADITZOINEN FORMA

Hau da, Euskaltzaindiaren erabakia, aditzoinen formari dagokiona:

1. Normalean aditzoina eta partizipioa bereizten dira:

ikas / ikasi, *bil / bildu*, *sar / sartu*.

2. Aditza beste kategoria batetik eratorritzen denean eta jatorrizko oinarritik ezertan ere bereizten ez denean, *-tu* atzizkia ere erabil daiteke aditzoinean: *ur / urtu*, *gizon / gizondu*, *gorri / gorritu*, *hobe / hobetu*. Kasu hauetan, hortaz, *urtu*, *gizondu* eta *hobetu* aditzoin gisa ere erabil daitezke.

3. Aditzoinen bukaera afrikatua denean, aditzoinak nahitaez atxiki behar du afrikatua: *huts dezaket* (**hus dezaket*), *zorrotz dezaket* (**zorroz dezaket*).

4. Aditzoin bukaerak >i< berezkoa duenean, >i< amaiera atxiki behar da: *jaiki hadi* (**jaik hadi*), *jalgi hadi* (**jalg hadi*). Ez, ordea, berezkoa ez duenean: *ikas ezak*, *utz dezake*, e.a. *Itxi* salbuespena da, honetan ere atxiki behar baita >i<. *Eutsi* eta *iritzi* aditzen kasuan aukera uzten da, bietara.

5. Ondoko kasu hauetan bakarrik onartzen da *-t* bukaera aditzoinetan:

- Aditz eratorria bada eta haren oinarria *-t* duna:
laket / laketu.

- Literatura tradizioan jokabide bakarra izan badu:
ohart, *ezagut*.

- *Di* bukaerako oinarri batetik eratorria izatea eta forma laburtu gabetik semantikoki bereiz izatea: *hant*, *ert*.

Besteetan *-t* gabe: *urrun* nahiz *urrundu* (baina ez **urrunt*), *lagun* nahiz *lagundu* (baina ez **lagunt*), *neur*, *ezkon*, e.a.

(* Oharra: Erabaki honetan forma bakarrik aztertzen da, ez erabile-ra. Hots, idazle batek aditzoinak erabili nahi baditu, aditzoin hauen forma zein den esaten zaio (*zorrotz daiteke*, **zorroz daiteke*, *hobe daiteke*, *hobetu daiteke*). Ez, ordea, noiz erabili behar dituen.

DIPTONGOZ BUKATZEN DIREN IZENEN DEKLINABIDEA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia: diptongoz bukatzen diren hitzak, orohar, bokalez amaitzen diren gainerako izen guztiak bezala deklinatuko dira. Alde batera utzirik *lau* zenbatzaileak, beste arrazoi batzuegatik, sortzen dituen arazoak, salbuespen bakarra *gau* hitza da, ondoko hiru kasu hauetan: *gauez*, *gaueko*, *gauean*. Monosilaboak izanik instrumentalean doazenak ere salbuespentzat hartzen dira (*deiez*).

BAT-BATEAN, BEHINIK BEHIN, BATIK BAT

Honela idatziko dira hitz hauek:

- *Bat-batean*,
- *Behinik behin*,
- *Batik bat*

Lehenbizikoa marrarekin eta beste biak marra gabe eta bereiz. Ez erabili beste formarik: **bat batean*, **behinik-behin*, **batik-bat* edo **bapatean*, **behinipehin*, **batipat*, e.a.

BAITU, BAIKARA, BAINAIZ

<i>baitu</i>	<i>baikara</i>
<i>bainaiz</i>	<i>baihaiz</i>
<i>bailuke</i>	<i>baitzuen</i>
<i>baitabiltza</i>	<i>baitator</i>
<i>baitoaz</i>	<i>baikentozke</i>
<i>baikintuen</i>	<i>bainator</i>
<i>bainenbilen</i>	<i>bailetorke</i>
<i>baihintzen</i>	<i>e.a.</i>
<i>bailitzateke</i>	

**AURREALDE,
ATZEALDE**

Erabil daitezela, oraintsu arte egin den bezala, esapide osoak: *aurreko alde, atzeko alde, barruko alde, gaineko alde, azpiko alde, goiko alde, beheko alde, kanpoko alde* e.a., edota forma atzizkidun jatorrak: *aurrealde, atzealde, barrualde, gainalde, azpialde, goialde, behealde, kanpoalde* e.a.

HAU GUZ(T)IA

Euskaltzaindiak gogorarazi nahi du *hau guz(t)ia, bide hartan guz(t)ian, horiekin guz(t)iekin* eta kidekoak hobestekoak direla batasunaren izenean. Eta orobat *gauza hauek guz(t)iak* eta honen kidekoak. Beraz, *hau guz(t)ia* eta *guz(t)i* *hau* esapideen artean, lehena da hobesten dena. Eta berdin gertatzen da *bide hartan guz(t)ian / bide guz(t)i hartan, horiekin guz(t)iekin / guz(t)i horiekin* eta hauen antzeko bikoteetan. Denetan lehen aldaera da hobestekoak.

Hala ere, *hau guz(t)ia* eta *hori guz(t)ia* formekin batera *hau guz(t)iau* eta *hori guz(t)iori* ere oso bidezkoak dira (ez, ordea, **gizonau* bezalakoak, jakina). Halaber, *hauek guz(t)iok, horiek guz(t)iok, (gauza) hauek guz(t)iak, horiek guz(t)iak* eta *haiek guz(t)iak* formak.

**ENE/NIRE,
NIRI**

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: *ni* izenordainaren *noren* kasuan *nire* erabil dadila (eta, jakina, *niretzat, nirekin*), eta orobat *ene*, maila jasoan bederen; *niri* kasuan *niri* erabil dadila.

**USAIN,
ARRAIN,
ZAIN**

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: *-ain* eta *-ai* aldaerak dituzten hitzetan *-ain* formak erabil daitezela; hau da, *arrain, usain, zain*, (eta honen eratorriak diren *artzain, atezain, diruzain, itzain, ertzain, gotzain* e.a.), *dohain*, eta orobat, *orain* idatz daitezela euskara batuan; baina beste sail batekoa denez gero *mahai*, eta ez *mahain*, idatz dadila.

-ZIO

Euskaltzaindiak *-zio, -zino, -ziño, -zinoe* edo *-zione* aldaeren artean *-zio* aldaera (hots, *amorrazio, begitazio, debozio, instalazio, integrazio, zibilizazio, administrazio, segizio, barkazio*, bezalako formak) hobesten du euskara baturako.

**NORNAHI,
NONAHI,
NON-NAHI**

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: galdetzaila batez eta *nahi* par-

tikulaz osaturiko esapideak hitz bakar batean idatz daitezela *zer-nahi, nornahi, nornahik, nolanahi, noranahi* e.a. Aldiz, lehen osagaia *n-z, t-z* edo *k-z* bukatzen bada, hitz batean (*nonahi, zenbahi, nondinahi, nonahitik*), edo marratxo baten bidez bereziak.

(*non-nahi, zenbat-nahi, nondik-nahi, non-nahitik*) idatz daitezke.

**NOR/NORTZUK,
ZER/ZERTZUK,
ZEIN/ZEINTZUK**

Euskaltzaindiak, kontuan harturik forma atzizkidunak (*nortzuk, zertzuk, zeintzuk*) literatura tradizio jakin bati lotuak daudela, hau erabakitzen du: *non, zer* eta *zein* formei lehentasuna ematea. Ez ditu, ordea, atzizki pluralgileak dituzten formak inola ere gaitzes-ten. Orokorki duten izaera markatua aitortzen zaie soil-soilik, eta modu horretan *-forma* markatu gisa esan nahi da- aurkezten, bai eta onesten ere.

Edonola ere, forma hauen deklinabideko paradigmak hauek dira: *nortzuk, zertzuk, zeintzuk* (abs), *nortzuek, zeintzuek, zertzuek* (erg), *nortzuei, zertzuei, zeintzuei* (dat), e.a.

BAT ETA BATZUK-EN DEKLINABIDEA

Literatura tradizioaren bilakaera hau gogoan harturik, leku-denborazko kasuei dagokienez, forma hauek erabakitzen ditu Euskaltzaindiak euskara baturako (kontuan izan *bata, batak* eta halakoak *beste* hitzaren agerraldi mugatu baten eraginpean baka-rrik erabiltzeko direla):

Mugagabea	Mugatua
<i>bat</i>	<i>bata</i>
<i>batek</i>	<i>batak</i>
<i>bati</i>	<i>batari</i>
<i>baten</i>	<i>bataren</i>
<i>batentzat</i>	<i>batarentzat</i>
<i>batekin</i>	<i>batarekin</i>
<i>batez</i>	<i>bataz</i>
<i>batean, baten</i>	<i>batean</i>
<i>bateko</i>	<i>bateko</i>
<i>batera</i>	<i>batera</i>
<i>batetik</i>	<i>batetik</i>

Forma hauek erabakitzen ditu Euskaltzaindiak *batzuk*-en deklinabideari dagokionez:

batzuk
batzuek
batzuei
batzuen (*batzuengan, batzuengana,*
batzuengandik, batzuen baitan, e.a.)
batzuekin
batzuez
batzuentzat
batzuetan
batzuetako
batzuetara
batzuetatik (*-tarik*)

IZAN EZIK

Erabil bedi formula osoa, *izan ezik*, (*zu izan ezik, hark esandakoa izan ezik, guk egindakoak izan ezik*) eta ez *ezik* bakarrik, eta aurreko sintagmak har beza dagokion kasu marka. Nolanahi ere, ergatiboaren kasuan zilegi da absolutibo kasua erabiltzea.

BENETAKO, OHIKO

Hona Euskaltzaindiak erabakitzen duena: idatz dadila euskara batuan *benetako* (eta ez *benetazko*). *Ohiko/ohizko* bikoteari dagokionez, Euskaltzaindiak, inolako aukerarik egin gabe, gogorarazi nahi du *ohiko* dela tradizioan nagusitzen dena eta Iparraldean gaur bizi den forma bakarra.

BETIKO ETA HORREN KIDEAK

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: Idazleen erabilera eta deklinabideko egituratzeko formala kontuan hartuta, garbi dago *betiko* dela forma egokia Euskal Herri osoari begira eta *aditzondo* +*ko* forma dela hobetsi beharrekoa. Hortaz, *gaurko, biharko...* bezalaxe, *atzoko, etziko, sekulako, luzaroko* eta *betiko* bezalako formak dira aditzondoentzako hobesten direnak.

ARABERA

Iparraldeko eta Nafarroako literatura tradizioetako hitz hau hainbat eratan agertu da testuetan: *araura, arauera, arauiala, arabera*, etab. Dena dela, XVIII. mendeaz gero erdarazko “*según / selon*”-en kide bezala, *arabera, arauera*, e.a. aldaera horien guztien artean, *arabera* da literaturan erabili den forma nagusia.

Beraz, euskara baturako erabakitzen den forma bakarra *arabera* da esapide gisa erabiltzeko.

IRITZI

Badirudi, euskara baturako gomendatu behar den era *iritzi* dela nahiz izen, nahiz aditz bezala. Inork ez du zalantzan jartzen *e-z* hasten diren formak zaharragoak direla euskaraz, baina *ebili* eta *ekusi* zaharkituztat jotzen direnez gero, ez da arrazoirik ikusten *iritzi*-rekin beste horrenbeste ez egiteko.

Beraz, hau da Euskaltzaindiaren erabakia: *iritzi* erabil bedi aditz nahiz izen gisa.

-ARAZI

Hau da arauaren forma berria:

1) Aditz “arazleak” eratzeko, *arazi* aldaera gomendatzen du Euskaltzaindiak, salbuespen bakarra *adierazi* delarik.

2) Aurreko aditzari lotua idatziko da beti *-arazi*: *harrarazi, erorarazi, iraunarazi, hilarazi, betearazi, galarazi, geldiarazi, ezagutarazi, nabarmenarazi, ihardetsarazi, inarrosarazi*.

3) Zenbait aditzen aldaera *t-dunak*, hots, *sortarazi, agertarazi* eta *kidekoak, sorrarazi, agerrarazi* eta *kidekoak* bezain zilegizkotzat hartzen dira.

4) *-arazi*-ren aurreko aditza *a* bokalaz amaitzen baldin bada, a biekini bat egingo da: *aldarazi, benedikarazi, jokarazi, kordinarazi, obligarazi, sozializarazi*.

Eta ARAZI aditzaren erregimenaz honako hau erabaki du Euskaltzaindiak:

1) Arazi-ren subjektua beti ergatiboan doa: *Koldok etorrarazi du Mikel*.

2) Oin aditzaren objektua beti absolutiboan: *Sagarrek salarazi ditugu*.

3) Oin aditza iragankorra denean, subjektua datiboan darama: *Niri liburua irakurrarazi zidaten*.

4) Oin aditzaren subjektua absolutiboan doanean, absolutiboan ageri da perpaus kausatiboan ere: *Mikel jarrarazi dute*.

5) Oin aditzaren subjektua ergatiboa baldin bada eta agerian objekturik ez badu, bi egoera bereizi behar dira:

a) Objektua ezabatua edo aditzari atxikia duten aditzekin datiboa eskatzen du subjektuak: *Mikeli janarazi diote; Mikeli irri eginarazi diote*.

b) Sekula objekturik hartzen ez duten aditz deponentekin, aditzaren izaera semantikoa kontuan hartu behar da. Aditzak subjektu biziduna eskatzen duenean, datiboa ageri da (*Inori ez diogu pairarazi behar*), baina subjektua bizigabea bada, absolutiboa (*Ura irakinarazi dute*).

BA- ETA GABE-REN IDAZKERA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia: elkarturik idatzi behar da *ba-*, baina bereiz *gabe*.

-Z GERO

1. Kasu guztietan *-(e)z gero* idatz bedi: *hori eginez gero, hori egin duzunez gero*.

2. Ordukin, eta oro har denbora posposizio gisa, *ezkero* ere idatz daiteke: *hamarrez gero / hamarrak ezkero, zortziez gero / zortziak ezkero, San Ferminez gero / San Ferminak ezkero, atzoz gero / atzo ezkero*.

3. *Honezkero, horrezkero* eta *harrezkero* aditzondoak, era horretan idatziko dira, horrela erabili baitira euskararen literatura tradizioan, nahiz *horrezkero* aditzondoaren maiztasuna beste biena baino askoz ere apalagoa den.

HORI ETA, HORI EDO ETA HORRELAKOEN IDAZKERA

Euskaltzaindiak hau erabaki du:

1. Egitura hauetan guztietan ageri diren juntagailuak osorik idatziko dira beti: *eta, edo*.

2. Egitura agerikoa eta antzematen erraza denean, bereiz idatziko da juntagailua —ondoan koma izan edo ez—, bere garaian Euskaltzaindiak erabaki zuen bezala (*hori —eta, hori edo, hori dela eta*).

3. Perpaus konplexua denean, ordea, beharrezkoa izan gabe ere, aukeran izango du idazleak juntagailuaren aurrean marra-
txoa ipintzea, testua ulertzeko lagungarri dela iruditzen bazaio (*hori-eta, hori-edo, zer dela-eta*).

ONGI ETORRI

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

Agurra egitean eta *ongi etorri!* esan bedi, ez *ongi etorria!* edo *ongi etorriak!*

Hala ere, perpaus baten barruan, izen sintagma gisa erabil daiteke: *ongi etorria eman digute*.

HIRU KILOKO HAURRA, LAU HANKAKO MAHAIA

Nolako galderari erantzuten denean, *-ko* hobesten da, tradizioak erakusten duen eta idazle gehienek segi duten bidetik, eta ez *-tako*.

Oinarrian zenbatzailearen bat ageri denean eta adina, prezioa, neurria, pisua... adierazten duten izenlagunak osatzen direnean ere, *-ko* hobesten da. Idatz bedi, hortaz, *bi urteko umea, hiru kilometroko bidea*.

ORDU ERDIAK ETA LAURDENAK

ordu (oren) bat eta erdiak	ordu (oren) bat eta erdietan
ordu bi eta erdiak	ordu bi eta erdietan
hiru eta erdiak	hiru eta erdietan
ordu bat eta laurdenak	ordu bat eta laurdenetan
ordu (oren) bata eta laurden	ordu (oren) bata eta laurdenetan
ordu bi eta laurdenak	ordu bi eta laurdenetan
ordu (oren) biak eta laurden	ordu (oren) biak eta laurdenetan
hiru eta laurdenak	hiru eta laurdenetan
hirurak eta laurden	hirurak eta laurdenetan

DATA NOLA ADIERAZI

Data adierazteko *Durango, 1983ko martxoaren 7an* eta *Durango, 1983ko martxoaren 7a* formak gomendatzen ditu Euskaltzaindiak, *Durango(n), 1983ko martxoak 7* baztertuz.

Zenbaki bidez adierazteko, berriz, honako hauek ematen ditu aukeran:

1983/03/07; 1983/III/07; 1983-03-07; 1983-III-07

Eta era berean:

1993-03-07ko *Euskaldumon Egunkaria*-n

Urtarrilak 20 bezalakoak ere erabil daitezke, baina aposizioan: *gaur, urtarrilak 20...* bezalakoetan (beraz, **otsailak 20 egin zuten bilera ez da zuzena*).

GONBIDATU, IGURIKI, ITXOIN/ITXARON, DEITU ETA LAGUNDU ADITZEN ERREGIMENA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia aditz horien erregimenaz:

Gonbidatu aditzak NOR-NORK eskatzen du: “*Mikel gonbidatu dute*”.

Iguriki aditzak NOR-NORK eskatzen du: “*Ez dute bertzerik igurikitzen*”.

Itxoin eta *itxaron* aditzek NOR-NORI eskatzen dute objektua dutenean: “*Mireni denbora luzean itxoin zioten*”. Eta objekturik gabe daudenean, NOR-NORK behar dute: “*Egongelan itxoin dute goiz osoan*”.

Deitu eta *lagundu*, berriz, bietara erabil daitezke: “*Mikeli deitu diogu*”, “*Mikel deitu dugu*”; “*Mikeli lagundu diote*”, *Mikel lagundu dute*”.

-ARI /-LARI /-LE /-TZAILE /-ARIO

-ari eta *-lari* formen arteko banaketaz hauxe erabaki du Euskaltzaindiak:

Erabil bedi *-ari* forma, *a* bokalaz amaitzen diren izen oinarriei eransteke, batez ere bi silabatik gorakoak direnean. Beraz, *gramatikari* edo *politikari* erabil bitez batasunerako (eta ez *gramatikalari*, edo *politikalari*). *-ia* amaierako izenekin, berriz, *ialari* hobesten da: *historialari, zientzialari*.

-ari eta *-le/-tzaile* atzizkien erabileraz beste hau erabaki du:

-ari atzizkia izenari ezartzen zaio, eta *-le -tzaile* atzizkia, berriz, aditzei. Hortaz, *hezle, hezitzaile* edo *ikeritzaile* dira batasunerako formak, *hezi* eta *iker(tu)* aditzak baitira. Dena dela, aditz batek adiera bat baino gehiago duenean, zilegi izan daiteke adiera batean *-le* edo *-tzaile* eranstea, eta *-ari* beste adieran: *idazle / idazkari, zuzentzaile / zuzendari*.

-ario eta *-ari* atzizkiei buruz honako arau hau eman du:

Erdal *-ario/-aire* atzizkiez osatutako izen-izenondoak *-ario* forman, eta ez *-ari* forman, mailega bitez:

-izenen artean notario, komisario, unibertsitario, funtzionario, kortsario, mertzenario, etab. (salbuespenik balego, hiztegi batuan zehaztuko dira albuespen hauek bere garaian);

-izenondoetan, (talde) parlamentario, (sistema) planetario, (jokabide) sektario, etab. Baina ahal dela, maileguz hartutako erdal izenondoan ordez, hobe euskal egituraren arabera ordainak erabilteza: *talde parlamentario* esan beharrean, *parlamentu(ko) talde*, edo *sistema planetario* esan beharrean, *planeta-sistema* edo *planeta sistema* esatea egokiagoa da. Gauza bera *aldizkari unibertsitari*

tario-ren kasuan ere, egokiagoa baita *unibertitate(ko) aldirikari* erabiltzea.

-GO ATZIZKIA ETA IZEN MULTZOKARIAK

1. Euskaraz askotan ez dago izen multzokariaren beharrik, nahikoa da plurala erabiltzea: ikastetxe honetako irakasle eta ikasleak, herri bateko biztanleak, hizkuntza bateko hiztunak, etab.
2. Hala ere, izen multzokaria beharrezkoa denean, -eria atzizkia erabili bedi: langileria, gazteria, biztanleria edo bezeria.
3. -go atzizkia erabili bedi:
 - ofizioa, lanbidea adierazteko: artzaingoa, zurgingoa, etab.
 - tasuna adierazteko: euskaldungoa, ahaidegoa, etab.

TOPIKO(A) BIHURTU

Perpau baten barnean bi NOR-sintagma agertzen direnean, eta horietako bat bestearen predikatu osagarria denean, *bihurtu* aditzak mugagabeen eskatzen du predikatu osagarri hori: *ura ardo bihurtu zuten*. Hala ere, sintagma izen soil batek osatu beharrean beste ingurukariz janzen denean, izenondoak, izenlagunak, adjektibo konparatiboak, perpau, e.a. erabiliz, orduan artikulua eskatzen du askotan. Kasua, berriz, beti absolutiboa erabiliko da: *emakumerik ederrena bihurtu zen*.

EGITEKO ASMOZ

Erabil bitez *egiteko asmoz*, *joateko asmoz*, *eztabaidatzeko asmoz*, e.a., tradizioa duten egiturez baliatuz, eta ez **joan asmoz*, **egin asmoz*, **eztabaidatu asmoz*.

LEHENAGO ETORRIKO ZEN: LEHENAGO ASMATUKO ZUEN

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia. *Hau jakin (izan) banu, etorriko nintzatekeen; berehala esango niokeen*, etab. nahiz *hau jakin (izan) banu, etorriko nintzen; berehala esango nion*, etab. Biak, ontzat ematen dira.

EUSKAL HERRIALDEEN, HERRITARREN ETA EUSKALKIEN IZENAK

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia probintzien, herritarren eta euskalkien izenez:

<i>Herrialdea</i>	<i>Herritarra</i>	<i>Euskalkia</i>
Araba	arabar	Arabako euskara
Bizkaia	bizkaitar	bizkaiera
Gipuzkoa	gipuzkoar	gipuzkera
	giputz	
Lapurdi	lapurtar	lapurtera
Nafarroa (Garaia)	(Hegoaldeko) nafar	(goi) nafarrera
	Nafarroa Garaiko	(goi-) nafarrera
Nafarroa Beherea	(Iparraldeko) nafar	(behe) nafarrera
Baxenabarre	Nafarroa Behereko	(behe-) nafarrera
	baxenabartar	
Zuberoa	zuberotar	zuberera

ESPAINIAKO ERRESUMAKO PROBINTZIA ETA ELKARTE AUTONOMOEN IZENAK

Erkidego hitza erabili beharko litzateke *elkarte* eta *komunitate* hitzen orde *komunitate* politikoa oro har adierazteko. Bestetik, Euskaltzaindiak aukeran utzi bazuen ere *autonomi* nahiz *autonomia* erabiltzea hitz elkarteetan, kasu honetarako *autonomia* hobetsi du. Aldi berean, *Euskal Herri* eta *Euskadi* baino egokiago ikusten du *Euskal* hitza erabiltzea. Proposamen honek, bere osotasunean harturik, gainera, ez litzuke egungo siglak aldatuko *EAE*-ren kasuan.

Beraz, hauek dira Euskaltzaindiak gomendatzen dituen izen ofizialak, hitz hauek Euskal Herriko hiru eremu politikoetan oinarritzen direlako eta bi erkidegoen arteko hizkuntzaren batasuna bultzatzen dutelako:

Nafarroako Foru Erkidegoa

Euskal Autonomia Erkidegoa

Autonomia-erkidegoak

Andaluzia	Gaztela-Mantxa
Aragoi	Kanariak
Asturiasko Printzerria/Asturias ¹	Kantabria
Balear Uharteak/Balearrak ²	Katalunia ⁴
Errioxa	Madrilgo Erkidegoa
Euskal Autonomia Erkidegoa	Murtziako Eskualdea/Murtzia
Extremadura	Nafarroako Foru Erkidegoa/Nafarroa
Galizia ³	Valentziako Erkidegoa ⁵
Gaztela eta Leon	

¹ Oharra: "Asturias" singularrean deklinatuko da: Asturiasen, Asturiasko, eta abar. Asturiaseraz (bablez), principáu d'Asturies edo Asturias.

² Katalanez, Comunitat Autònoma de les Illes Balears, Illes Balears edo Balears. Izen ofizial bakarra katalanezkoa izanagatik, gaztelaniazko lehen-go izena erabili ohi da oraindik gaztelaniaz: Islas Baleares edo Balears.

³ Galegoz, Comunidade Autónoma de Galicia edo Galiza/Galicia.

⁴ Katalanez, Comunitat Autònoma de Catalunya edo Catalunya.

⁵ Izen ofizial bakarra katalanezkoa ("valentziara"zkoa, autonomia-erkidego horretan erabiltzen den izendapen ofizialaren arabera) izanagatik, gaztelaniazko izena erabili ohi da oraindik gaztelaniaz: Comunidad Valenciana.

Probintziak⁶

Alacant	Castelló	Kordoba	Santa Cruz
Albacete	Ciudad Real	Las Palmas	Tenerifekoa
Almería	Coruña	León	Segovia
Araba	Cuenca	Lleida	Sevilla
Asturias	Errioxa	Lugo	Soria
Ávila	Gipuzkoa	Madril	Tarragona
Badajoz	Girona	Málaga	Teruel
Balear Uharteak	Granada	Murtzia	Toledo
Bartzelona	Guadalajara	Nafarroa	Valentzia
Bizkaia	Huelva	Ourense	Valladolid
Burgos	Huesca	Palentzia	Zamora
Cáceres	Jaén	Pontevedra	Zaragoza
Cádiz	Kantabria	Salamanca	

⁶ Oharra: gaztelaniaz azentua duten hitzak azentuarekin nahiz azenturik gabe idatz daitezke: León/Leon.

Hiri autonomoak

Ceuta (Ceutako Hiri Autonomoa)

Melilla (Melillako Hiri Autonomoa)

Izen historikoak

Asturietako Printzea
 Asturietako printzerria
 Compostelako Donejakue
 Kataluniako printzerria
 Oska
 Sanandere
 Sibilina

Izen historiko hauek lurralde bakoitzaren historiarekin loturik daude eta, hortaz, historia gaietan erabil daitezke.

FRANTZIAKO ERREPUBLIKAKO ESKUALDE, DEPARTAMENDU ETA DEPARTAMENDUETAKO HIRIBURUEN IZENAK**Eskualdeak**

Akitania	Lorrena
Alsazia	Midi-Pyrénées
Auvernia	Nord-Pas-de-Calais
Borgoia	Normandia Beherea
Bretainia	Normandia Garaia
Centre	Pays de Loire
Champagne-Ardenes	Pikardia
Franche-Comté	Poitou-Charentes
Ile-de-France	Provence-Alpes-Côte d'Azur
Korsika	Rhône-Alpeak
Languedoc-Rousillon	
Limousin	

(*) Oharrak:

1. *Rossello* (azentuekin nahiz gabe), *Proventza* eta *Burgundia* izen historiko gisa ere erabil daitezke *Rousillon*, *Provence* eta *Borgoia-ren orde*.
2. Mendiak izendatzeko *Alpeak* erabiliko da. Ibaiak izendatzeko *Rodano* eta *Loira* erabiliko dira.

Frantziako zenbait departamendu eta departamendu hiriburu

Alpe Garaiak	Girona	Paue
Angulema	Guyana Frantsesa	Perpinyà
Ardenak	Hego Korsika	Pirinio Atlantikoak
Arroxela	Itsas Alpeak	Pirinio Garaiak
Avignon	Kortsika Garaia	Rouen
Bordele	Landes / Landak	Savoia
Dordoina	Lyon	Savoia Garaia
Ekialdeko Pirinioak	Marseila	Tarbe
Estrasburgo	Martinika	Tarn eta Garona
Garona Garaia	Niza	Tolosa

(*) Oharrak:

1. *Aturbe*, *Erruan* eta *Auski* erabil daitezke *Tarbe-ren*, *Rouen-en* eta *Auch-en* izen historiko gisa.
2. *Landes/Landak* izena dela eta, deklinabidea ere bietara egiten du: *Landesetara*, *Landetara*, e.a.
3. *Estrasburgo* izenarekin batera onartzen da jatorrizko hizkuntzako *Strasbourg* grafia ere.

Bestelakoak

Akize Cognac
 Armañac Auch

“H” LETRA DUTEN HITZEN ZERRENDA

Zeinuen argitzea:

>>>: geziaren eskuin aldeko forma hobesten dela esan nahi du.

//: Barnean dagoen hitzak esanahia argitzen du.

Ik.>>>: Ikus.

-: marra honek, hitz amaieran denean, adierazten du forma hura hitz konposatu eta erakarrietan erabiltzen dela. Aurrean badator, lehen zatia falta duela, atzizkia dela.

“ “: komatxoaren artean datorren hitza bestea baino zabalduago eta erabilgarriago dela esan nahi du.

Hitz bat beltzez jartzen denean esan nahi du ez dela bestea bezain gomendagarri.

+: gehitu behar dela esan nahi du.

1.2: zenbakiak hitzaren gainean: forma berekoak izan arren, hitz desberdinak direla esan nahi du.

(): parentesi artean datorren hitza forma baztergarria dela esan nahi du.

Zerrenda

abil “trebea”
 adina /bezainbeste/
 ahabia
 ahago /landarea/
 ahaide
 ahaire “doinua”
 ahakar, aharra
 ahal /baina ik. al, al bait/
 ahalke
 ahamen
 ahantzi, ahaztu
 ahardi
 ahari
 aharra, ahakar
 aharrausi
 ahate
 ahaztu, ahantzi
 ahi
 ahitu
 ahizpa
 aho
 aholku
 ahots
 ahots /gariarena/
 ahul
 ahuntz
 ahuñe “antxumea”
 ahur
 ahutz, “masaila”
 ai, aiei
 aiduru “zain”
 aiei, ai
 aienatu
 aiene
 aieru
 aihen
 aiher
 aihotz
 adina /bezainbeste/
 aintza

aintzat, aintzakotzat aio "zain" aitzur aizkora aizto aiztur al /galde partikula/ ala alabaina alafede alajainkoa albait /+ aditza; ... -en/ alegia /ipuina, partikula/ altu amu anitz ar /emea ez dena/ aran arbel arbi /landarea/ are ari /aditza/ arkatz arma armari aro /garaia/ arotz arpoi arrantza ¹ /astoarena/ arrantza ² /arrain harrapatzea/ arriku arroka astelehen atseden atzapar atzazal , azazkal, azkazal atzeman atzitu auhen aukera aurpegi autu /solas/ auzi auzo azaro azazkal, atzazal , azkazal azienda azkordin aztarna, aztarren aztarren, aztarna aztore aztura	bihortz bihurri bihurtu bizpahiru bostehun buhame buhatu (buhurdi) >>bururdi deiadar desohore dohain ehe eihera ehiza ehortzi ehun ¹ /hamar aldiz hamar/ ehun ² /oihala/ eraztun erbeste erbi eri /osasun gabea; behatza/ ero errain errauts erresa /irin eta zahia/ erresaka erribera erronka ertz ertzain esparru espetxe estu etika etsi gauerdi gehiago gehiegi gehitu gihar goganbehar gohaindu goien guhaur haatik habaila habe ¹ "pilarea" habe ² "animalia" habia haboro "gehiago" haga hagin ¹ /arbola/ hagin ² /ahokoa/ hagitz hagoan "orekan" hagun haikatu /zutiarazi/ hain haina "delako hura" hainbat hainbeste haitada /txanda, aldia/ haitz haize haizu izan "zilegi izan" hala /horrela/ halabehar halaber haltsar haltz /zuhaitza/ hamahiru hamar han	handi hanka hanpatu hantu hantuste har /animalia/ hara harabartu haragi haran "ibarra" harea "hondarra" hari /jostekoa/ harik eta haril haritz harpa harpe harrabots harrapatu harri harritu harro harresi harrobi hartu hartz hartzitu haserre hasi hasperen hastandu hastapen haste "hasiera" hastio hats hatz hau haur haurride hausnar hauspo hausterre hautatu hauteman, hautu hauts hautsi hautu, hauteman haxe "zama" hazi hazka hazpegi haztatu hebain hedatu hede hegal, hego hegan hegatz hegazkin hegazti hegi "bazterra, ertza" hegigo hego /haizea/ heia heiahora hein heldu hemen hera /hegaztiena/ herabe herbal herdoil heren

herenegun	hurko	nahiz "ba...ere"
herensuge	hurran /hurbil/	naro
herexa "aztarna"	hurren	nehor "inor"
herio	hurruptatu	neurri
heriotza	hustu	nihaur
herots "harrabotsa, omena"	huts	noharroin "eskalea"
herra "higuina"	hutsal	ohaide
herratu "galdua"	iaz	ohartu
herren /maingua/	ibai	ohatze
herresta	ibi	ohe
herri	idoi "lohia"	ohi
herronka /errenkada, ilara/	ihabali "beldurtia"	ohil "basa"
hertsatu	ihakin "burla"	ohitu
hertsi	ihalozkatu /iraulkatu/	ohitura
hertze, heste	ihar	ohol
hesi	ihardetsi	ohoin
heste, hertze	iharduki	ohondikatu
hetika /eritasuna/	(ihauli) >>irauli	ohoratu
hetsi, itxi	ihaurri	ohore
heze	ihes	oies
hezi	ihesi	oihal
hezur	ihi	oihartzun
hi	ihintz	oiher "zeharkakoa"
higatu	ihizi, ehiza, ehizi	oihu
higitu	ihurtzuri	oinarri
higuindu	ilargi	omenaldi
hil ¹ /ez bizi/	ilaun	onartu
hil ² /hilabete/	ildo	onddo
hilabete	ile "biloa"	ondo /albo/
hilarri	ilinti	ontsa "ongi"
hilaur	inarrosi	or "zakur"
hilerrri	inauteri	ordu, oren
hilobi	iraka	orots /abere arra/
hira	iratze	orri, hosto
hiri	irrits "irrika"	orrialde
hiro /zornea/	istorio "ipuina"	osin "leizea"
hiru	itxi	ospe
hiruhortz /tresna/	keheila /landarea/	ospel
hirurehun	lahar	ospitale
hirurogei	laurehun	ostu
hisia "gorrotoa"	laurogei	saguzar /gauenara/
historia	lauhortz /tresna/	sahats
hits	lehen	saihets
hitz	lehenbizi	sehaska
hizkuntza	lehendakari	sehi
hobe	lehenengo	seiehun
hoben	lehertu	suhar
hobi	lehia	suhi
hodei	lehoi	txahal
hodi	lehor	(ugarte) >>uharte
hogei	lei	uhal
(hogoi) >>hogei	leial	uharte
hondamendi	leiho	uher "arrea" /baina uger "herdoila"
hondar	leun	uhin
hondatu	liho	uholde
hondo /behea/	linazi	ukitu /baina hunkitu/
hor /non?/	lohi	umidura "hezetasuna"
horditu	mahai	umil
hori ¹ /erakuslea/	mahats	umore
hori ² /kolorea/	mahuka	ur /edatekoa/
horma /izotza, pareta/	mea "minerala"	urmael
hornitu	mehar	urri
horrela	mehatxatu	urteurren
hortz	mehatxu	xahu
hosto, orri	mehe	zahagi
hots	mendeurren	zahar /baina -tzar/
hotz	mihi	zaharo /haga/
hozitu	mihimen	zahato
hunkitu /baina ukitu/	mihise	zahi
huntz	mihura	zehar
hur /hurbil/	mihuri "alea"	zeharo
hura	nahasi	zehatu
hurbil	nahi	zehatz

zehe	burdina	iskanbila
zihatu	dardara	itxura
ziho "seboa"	dema	izara
ziur	demanda	jaka
zohi	denbora	jela
zohar "garbia"	denda	justizia
zuhaitz	desira	kaiola
zuhamu	distira	kamamila
zuhaur	domeka	kandela
zuhur	dotrina	kanika
	duda	kanta
	egia	kapa
	eliza	karga
	enara	karta
	enparantza	kartzela
	era	kezketa
	erasia	kondaira
	erdara	kontzientzia
	erregela	kopeta
	erregina	korda
	erreminta	korroa
	erresuma	korta
	erromeria	koska
	errotza	kutxa
	esamesa	labana
	eskailera	laia
	eskola	landa
	eskopeta	langa
	esperantza	lanperna
	euskara	lapa
	ezkila	laranja
	ezpata	leka
	eztabaida	lotsa
	falta	lotura
	fama	lukainka
	familia	maila
	feria	makila
	festa ganbara	makina
	ganora	malezia
	garizuma	maratila
	gatazka	marka
	gauza	marra
	gaztaina	marruma
	gaztanbera	maskuria
	gazteria	mataza
	gela	matraila
	geriza	meta
	gerra	meza
	giltza	mihura
	gona	mika
	gramatika	mila
	grazia	mizpira
	grina	moda
	gupida	moja
	gutizia	mota
	habia	muga
	hanka	nahaspila
	harea	neska
	hasiera	neskatila
	hezkontza	neskatxa
	hizkera	oilaloka
	hizkuntza	oilanda
	horma	okela
	ideia	ola
	ikara	ordena
	ikaskuntza	osaba
	ikastola	ostia
	ilara	parrasta
	iloba	pena
	imajina	penitentzia
	inbidia	pertsona
	irakaskuntza	pertsonaia
	iseka	pezeta
"A" ITSATSIA DUTEN HITZEN ZERRENDA		
abantaila		
ahizpa		
aintzira		
aita		
aitagarreba		
aitona		
aitzakia		
aizkora		
akabera		
akademia		
alaba		
aldapa		
alegia		
alkandora		
ama		
amagarreba		
amama		
amona		
anaia		
animalia		
antsia		
arantza		
arbola		
ardura		
arma		
arnasa		
arrautza		
arrazta		
arreba		
arreta		
arroa		
arropa		
arrosa		
asaba		
aska		
atorra		
ausardia		
axola		
aza		
azienda		
azoka		
aztarna		
baba		
bailara		
balea		
bandera		
bazka		
bela		
berba		
berna		
beta		
bezpera		
bilduma		
birjina		
bista		
bizitza		
borda		
borroka		
bortxa		

pila pilota pipa pixa piztia plaza politika premia presa proba probintzia profeta punta purga puska puta puxika puzka	soja soka sona sorta	zira zirrara ziza zopa zuhurtzia
sakela saldo salmenta saltsa sama sardina sega segurantzia segurantzia sehaska serora seta	taberna teila tema tipula traba tresna tripa tristezia tristura trufa txalupa txanda txantxa txosna	* Eta jatorrizko erdaran –a hizkiz bukatutako guztiak. * Eta atzizki-sorta hau: -KERIA: alferkeria, handikeria... -TURA/-DURA: prozedura, abiadura... -TZA: agintaritza, nekazaritza... -KUNTA: irakaskuntza, berrikuntza... -(K)ADA: besarkada, matxinada... -KINTZA/-GINTZA: zapatagintza, kulturegintza... -(T)ERIA: gazteria, tresneria... -(K)ERA: harrera, bukaera... -(K)ETA: ikasketa, hizketa...
	ubera uda udara ugazaba ugazama uharroila ukabilka	
	xerra zapata zarata zerra zerrenda	* Eta osakin hauek: -GURA: logura, negargura... -BERA: bihozbera, hozbera...

HERRI ETA HERRIALDEEN DEKLINABIDEA

"A" itsatsia duten herri eta herrialdeen izen bereziak direla eta, askotan sortzen zaizkigu zalantzak lekuzko kasuetan.

Hiru sail daude:

- "a" itsatsita dutenak**, alde batetik. Hauek kasu guztietan gorde behar dute "a" hori. Adb.: Gipuzkoa, Nafarroa, Zuberoa; Alegia, Ondarroa...
- a artikulua dutenak**, bestetik. Euskal leku-izen batzuk izen arrunt modura deklinatzen dira lekuzko kasu batzuetan (*nongo, nora, norantz, noraino, nondik*). Antza denez, **-a** letraz amaitzen diren hainbat herriren izenak **jatorriz izen arruntak** ziren eta denboraz berezi bilakatu dira, baina beren deklinabidean izen arrunt bezala jokatzen dute. Adb.: Euskal Herria, Bizkaia, Nafarroa Beherea; Iruñea...
- "a" itsatsirik gabekoak**. Erdarazko toponimian bukaerako "a"rekin ikusten ditugulako sortzen da nahasketa. hauek, baina, euskaraz ez dute inolako "a"rik behar. Adb.: Altsasu, Aulesti, Legazpi...

a-rik ez	a- beti	a- kasu jakinetan
Altsasu, Aulesti, Bakaiku, Errigoiti, Ibargoiti, Larrabetzu, Legazpi, Luhoso, Olazti, Otsagi, Ubide, Urretxu.	Aezkoa, Alegia, Aria, Atarrabia, Bedia, Bildoze-Onizpea, Berrundia, Donostia , Errenteria, Gabiria, Garaioa, Getaria, Gipuzkoa , Hendaia, Ledia, Legaria, Leioa, Lemoa, Makea, Mendabia, Mendigorria, Mungia, Muskaria, Nafarroa , Olaberria, Ondarroa, Ordizia, Ostankoa, Pasaia, Plaentzia, Urraul-Behetxea, Urraul-Goikoa, Urketa, Usua, Zaldibia, Zestoa, Ziordia Zuberoa , Zuia, Zumaia.	Abaurregaina, Abaurrepea, Azkoitia, Azpeitia, Basaburua, Berriatua, Bizkaia , Busturia, Erribera Beitia, Erribera Goitia, Ermua, Euskal Herria, Harana, Hondarribia, Iruñea , Itzagaondo, Lizagorria, Mallabia, Mañaria, Mutiloa, Urizaharra, Zigoitia. * Molde honetakoak dira beste zenbait izen ere: Euskaltzaindia, Ajuria Enea...
<i>Adb.: Urretxun, Urretxutik, Urretxura, Urretxuko...</i>	<i>Adb.: Nafarroako, Nafarroatik, Nafarroara...</i>	<i>Adb.: Iruñea, Iruñean, Iruñera, Iruñetik, Iruñeko...</i>

1. BOKALEZ

	MUGAGABEA	SINGULARRA	PLURALA	IZEN BEREZIAK	
<i>Nominatiboa</i>	egoki	egoki-A	egoki-AK	Gernika	Eneko
<i>Partitiboa</i>	egoki-rik	—	—	Gernika-rik	Eneko-rik
<i>Ergatiboa</i>	egoki-K	egoki-AK	egoki-EK	Gernika-K	Eneko-K
<i>Datiboa</i>	egoki-ri	egoki-ARI	egoki-EI	Gernika-ri	Eneko-ri
<i>Genitibo edutezkoa</i> <i>G. Leku-denborazkoa</i>	egoki-rEN egoki-(TA)KO	egoki-AREN egoki-KO	egoki-EN egoki-ETAKO	Gernika-rEN Gernika-KO	Eneko-rEN —
<i>Instrumentala</i> <i>Soziatiboa</i> <i>Motibatiboa</i>	egoki-Z egoki-rEKIN egoki-(rEN)GATIK	egoki-AZ egoki-AREKIN egoki-A(REN)GATIK	egoki-EZ egoki-EKIN egoki-ENGATIK Egoki-AKATIK	Gernika-Z Gernika-rEKIN Gernika-(rEN)GATIK	Eneko-Z Eneko-rEKIN Eneko-(rEN)GATIK
<i>Destinatiboa</i>	egoki-rENTZAT egoki-rENDAKO	egoki-ARENZAT egoki-ARENDAKO	egoki-ENTZAT egoki-ENDAKO	Gernika-rENTZAT Gernika-rENDAKO	Eneko-rENTZAT Eneko-rENDAKO
<i>Prolatiboa</i>	egoki-TZAT egoki-TAKO	—	—	Gernika-TZAT Gernika-TAKO	Eneko-TZAT Eneko-TAKO
<i>Inesiboa</i>	egoki-(T)AN	egoki-AN	egoki-ETAN	Gernika-N	—
<i>Ablatiboa</i>	egoki-(TA)TIK egoki-TARIK egoki-riK	egoki-TIK	egoki-ETATIK egoki-ETARIK	Gernika-TIK	—
<i>Adlatiboa</i> <i>Adl. Bukatuzkoa</i>	egoki-(TA)RA egoki-(TA)RAINO	egoki-RA egoki-RAINO	egoki-ETARA egoki-ETARAINO	Gernika-RA Gernika-RAINO	— —
<i>Adl. bide zuzenezkoa</i>	egoki-(TA)RANTZ egoki-(TA)RAT	egoki-RANTZ egoki-RAT	egoki-ETARANTZ egoki-ETARAT	Gernika-RANTZ Gernika-RAT	—
<i>Adl. destinatiboa</i>	egoki-(TA)RAKO	egoki-RAKO	egoki-ETARAKO	Gernika-RAKO	—
<i>Destinatiboa</i>	egoki-(TA)KO	egoki-KO	egoki-ETAKO	Gernika-KO	—
				BIZIDUNAK	
<i>Inesiboa</i>	egoki-(rEN)GAN	egoki-A(REN)GAN	egoki-ENGAN egoki-AKAN	—	Eneko-(rEN)GAN
<i>Ablatiboa</i>	egoki-(rEN)GANDIK egoki-(rEN)GANIK	egoki-A(REN)GANDIK egoki-A(REN)GANIK	egoki-ENGANDIK egoki-ENGANIK egoki-AKANDIK egoki-AKANIK	— —	Eneko-(rEN)GANDIK Eneko-(rEN)GANIK
<i>Adlatiboa</i>	egoki-(rEN)GANA	egoki-A(REN)GANA	egoki-ENGANA egoki-AKAINA	—	Eneko-(rEN)GANA
<i>Adl. bukatuzkoa</i>	egoki-(rEN)GANAINO	egoki-A(REN)GANAINO	egoki-ENGAINO egoki-AKANAINO	—	Eneko-(rEN)GANAINO
<i>Adl. bide zuzenezkoa</i>	egoki-(rEN)GANANTZ egoki-(rEN)GANAT	egoki-A(REN)GANANTZ egoki-A(REN)GANAT	egoki-ENGANANTZ egoki-ENGANAT egoki-AKANANTZ	— —	Eneko-(rEN)GANANTZ Eneko-(rEN)GANAT
<i>Adl. destinatiboa</i>	egoki-(rEN)GANAKO	egoki-A(REN)GANAKO	egoki-ENGANA Egoki-AKANAKO	—	Eneko-(rEN)GANAKO

* -au diptongoaz amaitzen diren hitzak (gau, arau...)
kontsonantez bukatzen diren hitzak bezala deklinatzen dira: gaueko, arauetan

* Lau zenbakia izena denean, salbuespen da: Bokalez bukatzen diren gainerako beste edozein sintagma bezala deklinatuko da: *lau, laua, lauak* (nom); *lauk, lauak, lauek* (erg), e.a.

2. KONTSONANTEZ

	MUGAGABEA	SINGULARRA	PLURALA	IZEN BEREZIAK	
<i>Nominatiboa</i>	labur	laburr-A	laburr-AK	Gasteiz	Ines
<i>Partitiboa</i>	laburr-IK	—	—	Gasteiz-IK	Ines-ik
<i>Ergatiboa</i>	laburr-eK	laburr-AK	laburr-EK	Gasteiz-eK	Ines-eK
<i>Datiboa</i>	laburr-I	laburr-ARI	laburr-EI	Gasteiz-I	Ines-I
<i>Genitibo edutezkoa</i> <i>G. Leku-denborazkoa</i>	laburr-EN laburr-e(TA)KO	laburr-AREN laburr-eKO	laburr-EN laburr-ETAKO	Gasteiz-EN Gasteiz-eKO Gasteiz-KO	Ines-EN —
<i>Instrumentala</i> <i>Soziatiboa</i> <i>Motibatiboa</i>	laburr-eZ laburr-EKIN laburr-E(N)GATIK	laburr-AZ laburr-AREKIN laburr-A(REN)GATIK	laburr-EZ laburr-EKIN laburr-ENGATIK laburr-AKATIK	Gasteiz-eZ Gasteiz-EKIN Gasteiz-(EN)GATIK Gasteiz-EGATIK	Ines-eZ Ines-EKIN Ines-(EN)GATIK
<i>Destinatiboa</i>	laburr-ENTZAT laburr-ENDAKO	laburr-ARENTZAT laburr-ARENDAKO	laburr-ENTZAT laburr-ENDAKO	Gasteiz-ENTZAT Gasteiz-ENDAKO	Ines-ENTZAT Ines-ENDAKO
<i>Prolatiboa</i>	laburr-TZAT laburr-TAKO	—	—	Gasteiz-TZAT Gasteiz-TAKO	Ines-TZAT Ines-TAKO
<i>Inesiboa</i>	laburr-e(T)AN	laburr-eAN	laburr-ETAN	Gasteiz-eN	—
<i>Ablatiboa</i>	laburr-e(TA)TIK laburr-eTARIK laburr-ik	laburr-eTIK	laburr-ETATIK laburr-ETARIK	Gasteiz-eTIK Gasteiz-TIK	—
<i>Adlatiboa</i>	laburr-e(TA)RA	laburr-eRA	laburr-ETARA	Gasteiz-A Gasteiz-eRA	—
<i>Adl. Bukatuzkoa</i>	laburr-e(TA)RAINO	laburr-eRAINO	laburr-ETARAINO	Gasteiz-eRAINO	—
<i>Adl. bide zuzenezkoa</i>	laburr-e(TA)RANTZ laburr-e(TA)RAT	laburr-eRANTZ laburr-eRAT	laburr-ETARANTZ laburr-ETARAT	Gasteiz-eRANTZ Gasteiz-AT Gasteiz-eRAT	—
<i>Adl. destinatiboa</i>	laburr-e(TA)RAKO	laburr-eRAKO	laburr-ETARAKO	Gasteiz-eRAKO	—
<i>Destinatiboa</i>	laburr-e(TA)KO	laburr-eKO	laburr-ETAKO	Gasteiz-eKO Gasteiz-KO	—
				BIZIDUNAK	
<i>Inesiboa</i>	laburr-E(N)GAN	laburr-A(REN)GAN	laburr-ENGAN laburr-AKAN	—	Ines-E(N)GAN
<i>Ablatiboa</i>	laburr-E(N)GANDIK laburr-E(N)GANIK	laburr-A(REN)GANDIK laburr-A(REN)GANIK	laburr-ENGANDIK laburr-ENGANIK laburr-AKANDIK laburr-AKANIK	—	Ines-E(N)GANDIK Ines-E(N)GANIK
<i>Adlatiboa</i>	laburr-E(N)GANA	laburr-A(REN)GANA	laburr-ENGANA laburr-AKANA	—	Ines-E(N)GANA
<i>Adl. bukatuzkoa</i>	laburr-E(N)GANAINO	laburr-A(REN)GANAINO	laburr-ENGAINO laburr-AKANAINO	—	Ines-E(N)GANAINO
<i>Adl. bide zuzenezkoa</i>	laburr-E(N)GANANTZ laburr-E(N)GANAT	laburr-A(REN)GANANTZ laburr-A(REN)GANAT	laburr-ENGANANTZ laburr-ENGANAT laburr-AKANANTZ	—	Ines-E(N)GANANTZ Ines-E(N)GANAT
<i>Adl. destinatiboa</i>	laburr-E(N)GANAKO	laburr-A(REN)GANAKO	laburr-ENGAKO laburr-AKANAKO	—	Ines-E(N)GANAKO

3. ERAKUSLEAK

	HAU		HORI		HURA	
	SING.	PL.	SING.	PL.	SING.	PL.
<i>Nominatiboa</i>	HAU	HAUEK	HORI	HORIEK	HURA	HAIEK
<i>Ergatiboa</i>	HONEK	HAUEK	HORREK	HORIEK	HARK	HAIEK
<i>Datiboa</i>	HONI	HAUEI	HORRI	HORIEI	HARI	HAIEI
<i>Gen. edut.</i>	HONEN	HAUEN	HORREN	HORIEEN	HAREN	HAIEN
<i>Soziatiboa</i>	HONEKIN	HAUEKIN	HORREKIN	HORIEKIN	HAREKIN	HAIKIN
<i>Destinatiboa</i>	HONENTZAT	HAUENTZAT	HORRENTZAT	HORIENTZAT	HARENTZAT	HAIENTZAT
<i>Motibatiboa</i>	HONE(N)GATIK	HAUENGATIK	HORRE(N)GATIK	HORIE(N)GATIK	HARE(N)GATIK Hargatik	HAIENGATIK
<i>Instrument.</i>	HONETAZ Honezaz	HAUETAZ Hauezaz	HORRETAZ Horrezaz	HORIETAZ Horiezaz	HARTAZ Harzaz	HAIETAZ Haiezaz
	HONEZ	HAUEZ	HORREZ	HORIEZ	HAREZ	HAI EZ
<i>Inesiboa</i>	HONETAN	HAUETAN	HORRETAN	HORIETAN	HARTAN	HAIETAN
<i>Gen. leku.</i>	HONETAKO	HAUETAKO	HORRETAKO	HORIETAKO	HARTAKO	HAIETAKO
<i>Ablatiboa</i>	HONETATIK	HAUETATIK	HORRETATIK	HORIETATIK	HARTATIK	HAIETATIK
<i>Adlatiboa</i>	HONETARA	HAUETARA	HORRETARA	HORIETARA	HARTARA	HAIETARA
BIZIDUNAK						
<i>Inesiboa</i>	HONENGAN	HAUENGAN	HORRENGAN	HORIENGAN	HARENGAN	HAIENGAN
<i>Ablatiboa</i>	HONENGANDIK	HAUENGANDIK	HORRENGANDIK	HORIENGANDIK	HARENGANDIK	HAIENGANDIK
<i>Adlatiboa</i>	HONENGANA	HAUENGANA	HORRENGANA	HORIENGANA	HARENGANA	HAIENGANA
<i>Adberbioak</i>	HEMEN HEMENGO HEMENDIK HONA HONAKO HAU HONELA /hola-hala/ HONELAKO /hala-holako/		HOR HORKO HORTIK HORRA HORRAKO HORI HORRELA /hola-hala/ HORRELAKO /hala-holako/		HAN HANGO HANDIK HARA HARAKO HURA HALA HALAKO	

		NOR		NOR-NORI		NOR-NORK				NOR-NORI-NORK			
INDIKATIBOIA	ORAIN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NORI	NORK	
		naiz	NA	tzai	T	NA	U	T			T(DA)	T	
		haiz	HA	tzai	K/N	HA	U	K/N			K/N (A/NA)	K/N	
		da		Zai	O	D	U	-			O	-	
		gara	GA	tzai	zki	GU		GU		Di (zki)	GU	GU	
		zara	ZA	tzai	zki	ZU		ZU			ZU	ZU	
		zarete	ZA	tzai	zki	ZUE	te	ZUE			ZUE	ZUE	
		dira		Zai	zki	E		TE			E	TE	
		LEHEN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI
	nintzen	NIN	tzai	DA	N	NIN	U	DA	N	N	DA	N	
	hintzen	HIN	tzai	A/NA	N	HIND	U	A/NA	N	H	A/NA	N	
	zen	ZI	tzai	O	N	()		-	eN	Z	O	N	
	ginen	GIN	tzai	zki	GU	GIN	U	GU	N	GEN	i(zki)	GU	N
	zinen	ZIN	tzai	zki	ZU	ZIN	U	ZU	N	ZEN	ZU	N	
	zineten	ZIN	tzai	zki	ZUE	te	ZIN	U	zte	ZEN	ZUE	te	N
	ziren	ZI	tzai	zki	E	()		TE	N	Z	E	te	N
	BALDINTZA	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	banintz	Ba NIN	tzai	T		Ba NIND	U	T		Ba N		T	
	bahintz	Ba HIN	tzai	K/N		Ba HIND	U	K/N		Ba H		K/NA	
	balitz	Ba LI	tzai	O		Ba LI		-		Ba L		O	
	bagina	Ba GIN	tzai	zki	GU	Ba GINT	U	GU		Ba GEN	i(zki)	GU	
	bazina	Ba ZIN	tzai	zki	ZU	Ba ZINT	U	ZU		Ba ZEN	ZU	ZU	
	bazinete	Ba ZIN	tzai	zki	ZUE	te	Ba ZINT	U	zte	Ba ZEN	ZUE	ZUE	
	balira	Ba LI	tzai	zki	E	Ba LI		TE		Ba L		E	
	ORAIN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	nintzateke	NIN	tzai	DA	ke	NIND	U	ke	T	N	DA	ke	
	hintzateke	HIN	tzai	A/NA	ke	HIND	U	ke	K/N	N	A/NA	ke	
	litzateke	LI	tzai	O	ke	()		-		L	O	ke	
	ginateke	GIN	tzai	zki	GU	GIN	U	ke	GU	GEN	i(zki)	GU	
	zinateke	ZIN	tzai	zki	ZU	ZIN	U	ke	ZU	ZEN	ZU	ke	
	zinatekete	ZIN	tzai	zki	ZUE	te	ZIN	U	zte	ZEN	ZUE	ke	
	lirateke	LI	tzai	zki	E	()		TE		L	E	ke	
	LEHEN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	nintzatekeen	NIN	tzai	DA	ke	NIND	U	ke	DA	N	DA	ke	
	hintzatekeen	HIN	tzai	A/NA	ke	HIND	U	ke	A/NA	N	A/NA	ke	
	zatekeen	ZI	tzai	O	ke	()		-	eN	Z	O	ke	
	ginatekeen	GIN	tzai	zki	GU	GIN	U	ke	GU	GEN	i(zki)	GU	
	zinatekeen	ZIN	tzai	zki	ZU	ZIN	U	ke	ZU	ZEN	ZU	ke	
	zinateketen	ZIN	tzai	zki	ZUE	te	ZIN	U	zte	ZEN	ZUE	ke	
	ziratekeen	ZI	tzai	zki	E	()		TE	N	Z	E	ke	
	ORAIN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	naiteke	NA	ki	DA	ke	NA	zake	T			DA	ke	
	haiteke	HA	ki	A/NA	ke	HA	zake	K/N			A/NA	ke	
	daiteke	DA	ki	O	ke	De	zake	-			iO	ke	
	gaitzake	GA	ki	zki	GU	GA	it	zake	GU	Dieza (zki)	GU	ke	
	zaitzake	ZA	ki	zki	ZU	ZA	it	zake	ZU		ZU	ke	
	zaitzekete	ZA	ki	zki	ZUE	te	ZA	it	zake	te	ZUE	ke	
	daitezke	DA	ki	zki	E	D	it	zake	TE		iE	ke	
	LEHEN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	nintzekeen	NEN	ki	DA	ke	NINT	zake	DA	N	N	DA	ke	
	hintzekeen	HEN	ki	A/NA	ke	HINT	zake	A/NA	N	H	A/NA	ke	
	zitekeen	ZE	ki	O	ke	()		-	eN	Z	iO	ke	
	gintzekeen	GEN	ki	zki	GU	GIN	zake	GU	N	GEN	ieza(zki)	GU	
	zintzekeen	ZEN	ki	zki	ZU	ZIN	zake	ZU	N	ZEN	ZU	ke	
	zintzeketen	ZEN	ki	zki	ZUE	te	ZIN	zake	te	ZEN	ZUE	ke	
	zitezkeen	ZE	ki	zki	E	()		TE	N	Z	iE	ke	
	HIPOTETIKOIA	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	nintzeke	NEN	ki	DA	ke	NINT	zake	T		N	DA	ke	
	hintzeke	HEN	ki	A/NA	ke	HINT	zake	K/N		H	A/NA	ke	
	liteke	LE	ki	O	ke	()		-		L	iO	ke	
	gintzake	GEN	ki	zki	GU	GIN	zake	GU		GEN	ieza(zki)	GU	
	zintzake	ZEN	ki	zki	ZU	ZIN	zake	ZU		ZEN	ZU	ke	
	zintzekete	ZEN	ki	zki	ZUE	te	ZIN	zakete	ZUE	ZEN	ZUE	ke	
	litezke	LE	ki	zki	E	()		TE		L	iE	ke	
	ORAIN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORK	
	nadin	NA	ki	DA	N	NA	za	DA	N		DA	N	
	hadin	HA	ki	A/NA	N	HA	za	A/NA	N		A/NA	A/NA	
	dadin	DA	ki	O	N	De	za	-	N		iO	-	
	gaitzezen	GA	ki	zki	GU	GA	it	za	GU	D	ieza (zki)	GU	
	zaitzezen	ZA	ki	zki	ZU	ZA	it	za	ZU		ZU	N	
	zaitzezen	ZA	ki	zki	ZUE	te	ZA	it	za	te	ZUE	N	
	daitezzen	DA	ki	zki	E	D	it	za	TE		iE	N	
	LEHEN	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORI	
	nendin	NEN	ki	DA	N	NINT	za	DA	N	N	DA	N	
	hendin	HEN	ki	A/NA	N	HINT	za	A/NA	N	H	A/NA	N	
	zedin	ZE	ki	O	N	()		-	N	Z	iO	N	
	gintzezen	GEN	ki	zki	GU	GIN	za	GU	N	GEN	ieza(zki)	GU	
	zintzezen	ZEN	ki	zki	ZU	ZIN	za	ZU	N	ZEN	ZU	N	
	zintzezen	ZEN	ki	zki	ZUE	te	ZIN	za	te	ZEN	ZUE	te	
	zitezen	ZE	ki	zki	E	()		TE	N	Z	iE	te	
	INPERATIBOIA	NOR	NOR	NORI		NOR		NORK		NOR	NOR	NORK	
	()	()		T		NA	za	()			T	()	
	hadi	HA	ki	K/N		Be	za	K/N			K/N	K/N	
	bedi	BE	ki	O		GA	it	za	()	(B) ieza (zki)	iO	()	
	()	()		GU				()			GU	()	
	zaitze	ZA	ki	zki	ZU			ZU			ZU	ZU	
	zaitzete	ZA	ki	zki	ZUE	te		ZUE			ZUE	ZUE	
	bitze	BE	ki	zki	E	B	it	za	TE		iE	TE	

INDIKATIBOIA	NOR		NOR-NORI			NOR-NORK				NOR-NORI-NORK							
	ORAIN	NOR	NORI		NOR 3. Pertsona		NOR		NORK		NOR	NORI	NORK				
		HA	HAREEK		NOR		NORK		NOR 1. edo 2. Pertsona								
		NOR	NORI		NOR		NORK		NOR		NORI		NORK				
INDIKATIBOIA	ORAIN	naz haz da gara zara zarie dira	na ha - ga za za -	txa txa ja txa txa txa ja	t (a) k/n ko ku tzu tzue ke	z z z z e	dot dok dau dogu dozu dozue dabe	dodak dauz doguz dozuz dozuez dabez	na ha da ga za za d	u u u it it it it	t k/n (a) - gu zu zue e	a+u=0 aue=abe	deu deu deu deu deu deu deu	st (a) k/na tso (tsa) sku tsu tsue tse	t z - gu zu zue e	z z z z z z z	dau→deu
	LEHEN	nintzan hintzan zan ginan gintzazan zinan zintzazan zinin zintzazan ziran	nin hin - gin zin zin -	txa txa ja txa txa txa ja	ta ka/na ko ku tzu tzue ke	n n n za za ze za	neban heuan (henduan) eban genduan zenduan zenduezan eban	nebazan heuzan ebazan genduzan zenduzan zenduezan ebazan	NOR nin hin gin zin zin -	NORK du du du du du du e	da a/na (a) gu zu za zue e	n n n za za za n	NOR neu heu eu geun zeun zeun eu	NORI sta a/na tso (tsa) sku tsu tsue tse	NOR za za za za za za za	n n n n n n n	
	BALDINTZA	banintz bahintz balitz bagina bazina bazin balira	banin bahin bali bagin bazin bazin bali	txa txa txa txa txa txa txa	t(a) a/na ko ku tzu tzue ke	n n n z z ze z	baneu bahendu baleu bagendu bazendu bazendue balebe	baneuz banitu bahenduz bahitu baleuz balitu bagenduz bazenduz bazendue balebez balitue	NOR banindu bahindu - bagindu bazindu bazindue -	NORK t (da) k/n - gu z zue e	n n - z z z z	NOR baneu baheu baleu bageun bazeun bazeun baleu	NORI st (a) a/na tso (tsa) sku tsu tsue tse	NOR z z z z z e z			
	BALDINTZAOKOAK	ORAIN	nintzateke hintzateke lizateke gintzateke zintzateke zintzatekeze lizatekeze	nin hin li gin zin zin li	tza tza tza tza tza tza tza	kit-kida kik/kina kio kigu kizu kizue kie	n n z z ze z	neuke heunke leuke geunke zeunke zeunkie leukie	neukez daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz	nindu hindu - gindu zindu zindu -	ke ke - ke ke ke e	t (da) k/na - gu zu zue e	n n - z z z z	neu heu leu geun zeun zeun leu	skit (skida) skik/skina skio skigu skizu skie	z z z z z e z	
ONDORIOA	LEHEN	nintzatekean hintzatekean lizatekean gintzatekean zintzatekean zintzatekean lizatekean	nin hin li gin zin zin li	tza tza tza tza tza tza tza	kida kik/kina kio kigu kizu kizue kie	n n n za za za za	neukean heunkean leukean geunkean zeunkean zeunkiean leukiean	neukean daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz	nindu hindu - gindu zindu zindu -	ke ke - ke ke ke e	t (da) k/na - gu zu zue e	n n - z z z z	neu heu leu geun zeun zeun leu	skit (skida) skik/skina skio skigu skizu skie	za za za za za e za		
POTENTIALIA	ORAIN	naiteke haiteke daiteke gaitekez zaitekez zaitekeze daitekez	naiki haki daki gaki zaki zaki daki	ke ke ke ke ke ke ke	t (da) k/na o gu zu zue e	n n n z z ze z	daitek daitek daitek daitek daitek daitek daitek	daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz daikaz	nai hai dai gai zai zai dai	ke ke ke ke ke ke ke	t (da) k/na - gu zu zue e	n n - z z ze z	d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei	ke ke ke ke ke ke ke	t (da) k/na o gu zu zue e	z z z z z z z	ei=agi
	LEHEN	neintkean heintkean (z)ei-tekean geintkean zeintkean zeintkean (z)ei-tekean	nein hein lei gein zein zein lei	ki ki ke ke ke ke ke	t (da) k/na o gu zu zue e	n n n za za za za	neinkean heinkean leinkean geinkean zeinkean zeinkean leinkean	neinkean heinkean leinkean geinkean zeinkean zeinkean leinkean	nein hein - gein zein zein -	ke ke - ke ke ke e	t (da) k/na - gu zu zue e	n n - z z z z	nein heintkean geintkean zeintkean zeintkean leintkean	kit (kida) kik/kina kio kigu kizu kizue kie	za za za za za e za		
	HIPOTETIKOIA	neintke heintke leiteke geintkez zeintkez zeintkeze leitekez	nein hein lei gein zein zein lei	ki ki ke ke ke ke ke	t (da) k/na o gu zu zue e	n n n z z ze z	neinke heinke leinke geinke zeinke zeinke leinke	neinkez heinkez leinkez geinkez zeinkez zeinkez leinkez	nein hein - gein zein zein -	ke ke - ke ke ke e	t (da) k/na - gu zu zue e	n n - z z z z	nein heintkean geintkean zeintkean zeintkean leintkean	kit(kida) kik/kin kio kigu kizu kizue kie	z z z z z e z		
	ORAIN	naiten nadin haiten hadin daiten dadin gaitazan zaitazan zaitazan daitazan	na ha da ga zai zai da	kida kia/kina kio kigu kizu kizue kie	n n n za za ze za	daidan daikan daian daigun daizun daizuen daizuen	daidazan daizakan daizan daiguzan daizuzan daizuzan daizuzan	nai hai dai gai zai zai dai	- a/na (a) gu zu zue zue	n n n za za za za	d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei d(a)ei	da a/na o gu zu zue e	n n n za za za za	neintkean heintkean geintkean zeintkean zeintkean leintkean	da a/na o gu zu zue e	za za za za za za za	ei=agi
LEHEN	neinten nendin heinten hendin (z)ei-ten zedin geintezan zeintezan zeintezan (z)ei-tezan	nen hen e gen zen zen e	kida kia/kina kio kigu kizu kizue kie	n n n za za ze za	neian heian eian gengian zengian zengien eien	neizan heizan eizan gengizan zengizan zengizean eizean	neingen heingen eingen gengizan zengizan zengizean eizean	nen hen - gen zen zen -	da a/na (a) gu zu zue e	n n n za za za n	neingen heingen eingen gengizan zengizan zengizean eizean	da a/na o gu zu zue e	neintkean heintkean geintkean zeintkean zeintkean leintkean	da a/na o gu zu zue e	za za za za za za za	en=ein ei=egi, engi	
INPERATIBOIA	() haite (hadi) beite (bedi) () zaitetz zaitetze beitze (bediz)	NOR na ha be () za za be	NORI kit (kida) kik/kin kio kigu kizu kizue kie	() eik bei () z z z	() eizak beiz () eizuz eizuez beiez	NOR na - (b)e ga gi gi gi	NORK - k/n - - zu zue z	NOR neng heng - geng zeng zeng -	da a/na (a) gu zu zue e	n n n za za za n	NOR neng heng - geng zeng zeng -	da a/na o gu zu zue e	NOR neng heng - geng zeng zeng -	t (da) a/na o gu zu zue e	() z z z z z z	gi=i	

		NOR	NOR-NORI		NOR-Gero	NOR-NORK		NOR-NORI-NORK					
INDIKATIBOA	ORAIN	niz hiz da gira zira zirade(i)le dira	NOR ni tzai hi tzai gi tzai zi tzai zi tzai	NORI t k/n o gü (kü) zü z (tz) (a) z (tz) (a)	nizate (ke) hizate (ke) date (ke) girate (ke) zirate (ke) zirate (ke) dirate (ke)	t k/n ü - d ü gü zü zü zü zü e	na ü t ha ü k/n d ü g üt (ita) ü gü z üt (ita) ü zü z üt (ita) ü e züe (zie) üt (ita) ü (i) e	NOR t (ta) k/n (a/ña) k/n o kü zü züe (zie) e	NORI t k/n o gü zü züe (zie) e	NORK t k/n (a/ña) o kü zü züe (zie) e			
	LEHEN	nintzan hintzan zen ginen zinen zinde(i)en ziren	NOR nin tzei hin tzei o n tzei gint tzei zin tzei zin tzei z (tz) tzei	NORI n a/ña n n kü n nünian (üan) züe (zie)n n n	nian (üan) hian (üan) zian (üan) günian (üan) züntian (üan) züntian (üan) züntian (üan) züntian (üan)	nütian (üan) hütian (üan) züntian (üan) güntian (üan) züntian (üan) züntian (üan) züntian (üan)	nünd (ninda) ü da n hünd (hinda) ü a/ña n ü a n z günt (ginta) ü gü n zünt (zinta) ü zü n zünt (zinta) ü e züe (zie) n ü (i) e	NORK n h n gen n zen n z	NOR ta a/ña o n kü zü züe (zie) e	NORI n n n n n n n n e (de) n			
	BALDINTZA	banintz bahintz balitz bagina bazina bazinde(i)le balira	NOR ba nin tzei ba hin tzei ba li tzei ba gin tzei ba zin tzei ba zin tzei ba li tzei	NORI t k/n o gü (kü) zü züe (zie) e	banü bahü balü bagünü bazünü bazünie (üie) balie (üe)	banütü bahütü balütü bagüntü bazüntü bazünie (üie) balütie (üe)	NOR ba nünd ü t ba hünd ü k/n ba lü ba güntü ü gü ba zünt ü zü ba zünt ü e züe (zie) ba lü (i) e	NORK t k/n - gü gü zü e züe (zie) e	NORK ba n ba h ba l ba gen ba zen ba l	NOR t (d,ta) k/n (a/ña) o kü zü züe (zie) e	NORI n n n n n n e (de) e (de)		
	BALDINTZAKOAK	ORAIN	nintzate (ke) hintzate (ke) lizate (ke) ginate (ke) zinate (ke) zinate (ke)(i)le lirate (ke)	nin tzei ke hin tzei ke li tzei ke gin tzei ke zin tzei ke zin tzei ke li tzei ke	t k/n o gü zü züe (zie) e	nüke hüke lütke günüke zünüke züntüke lütüke(i)le	nünd ü ke t hünd ü ke k/n lütüke güntü ü ke gü zünt ü ke zü zünt ü ke e züe (zie) lütüke(i)le	NOR n h l gen zen n l	NORK t k/n - gü gü zü e züe (zie) e	NOR n ke ke ke ke ke ke	NORI t (d,ta) k/n (a, ña) o gü zü züe (zie) e (de) e (de)		
	ONDORIOA	nintzate (ke) hintzate (ke) zate (ke) ginate (ke) zinate (ke) zinate (ke)(i)en zirate (ke)	nin tzei ke hin tzei ke li tzei ke gin tzei ke zin tzei ke zin tzei ke li tzei ke	da n a/ña n n gü n zü n züe (zie)n e n	nükean hükean zükean günükean züntükean züntükean züntükean	nütükean hütükean züntükean güntükean züntükean züntükean züntükean	nünd ü ke da n hünd ü ke a/ña n lütükean güntü ü ke gü n zünt ü ke zü n zünt ü ke e züe (zie) n lütükean	NOR n h n gen zen zen z	NOR da a/ña n z t (tz) n ke e	NORI n n n n n n n e n			
	LEHEN	nintzate (ke) hintzate (ke) zate (ke) ginate (ke) zinate (ke) zinate (ke)(i)en zirate (ke)	nin tzei ke hin tzei ke li tzei ke gin tzei ke zin tzei ke zin tzei ke li tzei ke	da n a/ña n n gü n zü n züe (zie)n e n	nükean hükean zükean günükean züntükean züntükean züntükean	nütükean hütükean züntükean güntükean züntükean züntükean züntükean	nünd ü ke da n hünd ü ke a/ña n lütükean güntü ü ke gü n zünt ü ke zü n zünt ü ke e züe (zie) n lütükean	NOR n h n gen zen zen z	NOR da a/ña n z t (tz) n ke e	NORI n n n n n n n e n			
	POTENTZIALA	ORAIN	naite (ke) haite (ke) daite (ke) gaite (ke) zaite (ke) zaite (ke)(i)le daite (ke)(i)le	ni ta ki hi ta ki di ta ki gi ta ki zi ta ki zi ta ki di ta ki	t k/n o gü zü züe (zie) e	niro (ke) hiro (ke) diro (ke) giniro (ke) ziniro (ke) ziniro (ke) ie diro (ke) ie	nitro (ke) hitro (ke) ditro (ke) gintiro (ke) zintiro (ke) zintiro (ke) ie ditro (ke) ie	ne zake t he zake k/n - - gi t zake gü zi t zake zü zi t zake e züe (zie) - e	NOR ke ke ke ke ke ke ke	NORK da a/ña n n n n n n	NOR t k/n - - gü zü züe (zie) e	NOR n h l gen zin zin l	NORI da a/ña n n n n n n e n
	LEHEN	neinte (ke) heinte (ke) zalte (ke) geinte (ke) zeinte (ke) zeinte (ke)(i)en zaite (ke)(i)en	nin ta ki hin ta ki o n ta ki gin ta ki zin ta ki zin ta ki za ta ki	da n a/ña n n gü n zü n züe (zie)n e n	nezakean hezakean zezakean genezakean zenezakean zenezakean zenezakean	netzakean hetzakean zetzakean genetzakean zenetzakean zenetzakean zetzakean	nent zake da n hent zake a/ña n - - gent zake gü n zent zake zü n zent zake zü (zie) n - e	NOR n h l gen zin zin l	NOR da a/ña n n n n n n	NOR n ke ke ke ke ke ke ke	NORI da a/ña n n n n n n e n		
	HIPOTETIKOA	neinte (ke) heinte (ke) leite (ke) ginte (ke) zinte (ke) zinte (ke)(i)le lite (ke)(i)le	n ein ki h ein ki l ei ki gen ein ki zen ein ki zen ein ki l ei ki	t k/n o gü zü züe (zie) e	nezake hezake lezake genezake zenezake zenezakeie lezakeie	netzake hetzake letzake genetzake zenetzake zenetzakeie letzakeie	nent zake t hent zake k/n - - gent zake gü zent zake zü zent zake züe (zie) - e	NOR n h l gen zin zin l	NOR da a/ña n n n n n n	NOR n ke ke ke ke ke ke ke	NORI da a/ña n n n n n n e n		
	SUBJUNTIBOA	ORAIN	nadin hadin dadin gitean zitean zite(i)en ditean	na ki da n ha ki a/ña n da ki o n ga ki tz (a) gü n za ki tz (a) zü n za ki tz (a) züe (zie) n da ki tz (a) e n	dezadan dezaian, zañan dezan dezagün dezagün dezazün dezazien (züen) dezen	detzaan detzaian, tzañan ditzan detzagün detzagün detzazün detzazien (tzüen) ditzen	ne za t n-la he za k/n n-la de za - n-la gi t za gü n-la zi t za zü n-la zi t za züe (zie) n-la de ta za e n-la	NOR n h l gen zin zin l	NOR da a/ña n n n n n n	NOR n ke ke ke ke ke ke ke	NORI da a/ña n n n n n n e n		
LEHEN	nendin hedin zedin gintean zintean zinte(i)en zitean	nen ki da n hen ki a/ña n le ki o n gen ki tz (a) gü n zen ki tz (a) zü n zen ki tz (a) züe (zie) n le ki tz (a) e n	nezan hezan lezan genezan zenean zenezen lezen	netzan hetzan letzan genetzan zenetzan zenetzan letzen	nent za da n-la hent za a/ña n-la - - gentt za gü n-la zent t za zü n-la zent t za züe (zie) n-la - e n-la	NOR n h l gen zin zin l, z	NOR da a/ña n n n n n n	NOR n ke ke ke ke ke ke ke	NORI da a/ña n n n n n n e n				
INPERATIBOA	(...) hadi bedi gitean zite zite(i)le bite	(...) ha ki be ki (...) gü za ki tz (a) zü za ki tz (a) züe (zie) be ki tz (a) e	t k/n o gü zü züe (zie) e	eza k/n beza deza gü n-la eza zü eza züe (zie) beze	etza, itza k/n bitza detza gü n-la etza (t) zü etza (t) züe(zie) bitze	ne za (...) la he za k/n (ña) la gi t za gü n-la hi t za zü n-la zi t za züe (zie) n-la e n-la	NOR n h l gen zin zin l, z	NOR da a/ña n n n n n n	NOR n ke ke ke ke ke ke ke	NORI da a/ña n n n n n n e n			

HERRIALDEAREN IZENA, ESTATUAREN IZEN OFIZIALA	HIRITARREN JENDE-IZENA	HIZKUNTZA OFIZIALA (K)	HIRIBURUA; HIRIBURUKO JENDEAREN IZENA
Afganistan, <i>Afganistango Estatu Islamiarra</i> Afrika Erdiko Errepublika Albania, <i>Albaniako Errepublika</i> Alemania, <i>Alemaniko Errepublika Federala</i> Aljeria, <i>Aljeriako Herri Errepublika Demokratikoa</i> Ameriketako Estatu Batuak, AEB	afganistandar / afganiar afrikaerditar albaniar alemaniar / aleman aljeriar estatubatuar	paxtuera, persiera frantses (ofiziala), sango (hizkuntza nagusia) albaniera aleman arabiera ez dago hizkuntza ofizialik, baina ingelesa da, <i>de facto</i> , hizkuntza ofiziala	Kabul; kabuldar Bangi; bangiar Tirana; tiranar Berlin; berлиндar Aljer; aljertar Washington; washingtondar
Andorra, Auda Arabiar Emireerri Batuak Argentina, <i>Argentinako Errepublika</i> Armenia, <i>Armeniako Errepublika</i> Australia, <i>Austriako Commonwealth</i>	antiguar emirribatuar argentinarr armeniar australiar	ingeles arabiera gaztelania armeniera ez dago hizkuntza ofizialik, baina ingelesa da, <i>de facto</i> , hizkuntza ofiziala	Saint John's; saintjohnstar Abu Dhabi; abudhabiarr Buenos Aires; buenosairestar Erevan; erevandar Canberra; canberrar
Austria, <i>Austriako Errepublika</i>	austriar	aleman (ofiziala estatu osoan); esloveniera (ofiziala Karintian); kroaziera eta hungariera (ofizialak Burgenlanden)	Viena; vienar
Azerbaijan, <i>Azerbaijango Errepublika</i>	azerbajandar	azerbajandera	Baku; bakutar
Bahamak, <i>Bahametako Commonwealth</i> Bahrain, <i>Bahraingo Erresuma</i> Bangladesh, <i>Bangladeshko Herri Errepublika</i> Barbados Belgika, <i>Belgikako Erresuma</i>	bahamar bahraindar bangladeshitar barbadostar belgikar	ingeles arabiera bengalera ingeles aleman (Eupen eta Saint-Vith kantonamenduetan), frantses, nederlandera	Nassau; nassautar Manama; manamar Dhaka; dhakatar Bridgetown; bridgetowndar Brusela; bruselar
Belize Benin, <i>Beningo Errepublika</i> Bhutan, <i>Bhutango Erresuma</i> Bielorrusia, <i>Bielorruasiako Errepublika</i> Boli Kosta, <i>Boli Kostako Errepublika</i>	belizetar benindar bhutandar bielorrusiar bolikostar	ingeles frantses dzongkha bielorrusiera, errusiera frantses	Belmopan; belmopandar Porto Novo; portonovoar Thimphu; thimphutar Minsk; minskar
Bolivia, <i>Boliviako Errepublika</i>	boliviarr	aimara, gaztelania, kitxua	Abidjan (hiriburu administratiboa); abid jandar Jamusukro (hiriburu ofiziala); jamusukroar
Bosnia-Herzegovina, <i>Bosnia eta Herzegovina</i>	bosniar	aimara, gaztelania, kitxua	La Paz (hiriburu administratiboa); lapaztar Sucre (hiriburu konstituzionala); sucretar
Bosnia-Herzegovina, <i>Bosnia eta Herzegovina</i>	bosniar	bosniera, kroaziera, serbiera (berez hizkuntza bakarra izan arren –serbokroaziera–, ofizialki hiru hizkuntza gisa –bosniera, kroaziera, serbiera– izendatzen da)	Sarajevo; sarajevoar
Botswana, <i>Botswanako Errepublika</i> Brasil, <i>Brasilgo Errepublika Federala</i> Brunei, <i>Bruneiko Estatuak, Bakearen Egoitza</i> (<i>Negara Brunei Darussalam</i>) Bulgaria, <i>Bulgariako Errepublika</i> Burkina Faso Burundi, <i>Burundiko Errepublika</i>	botswanar brasildar bruneitar bulgariar burkinafasoarr burundiarr	ingeles (ofiziala), iswanera (hizkuntza nagusia) portuges ingeles, malaysiera	Gaborone; gaboronetar Brasilia; brasiliarr Bandar Seri Begawan; begawandar
Cabo Verde, <i>Cabo Verdeko Errepublika</i> Costa Rica, <i>Costa Ricako Errepublika</i>	bulgariar burkinafasoarr burundiarr	bulgariaria frantses frantses, kirundi	Sofia; sofiar Ugadugu; ugadugutar Bujumbura; bujumburarr
Cabo Verde, <i>Cabo Verdeko Errepublika</i>	caboverdetar	portuges	Praia; praiatar
Costa Rica, <i>Costa Ricako Errepublika</i>	costarricar	gaztelania	San Jose; sanjosetar
Danimarka, <i>Danimarkako Erresuma</i>	danimarkar / daniar	daniera; Groenlandian groenlandiera eta Faroe uharteetan faroera ofizialak dira	Kopenhage; kopenhagetar
Djibuti, <i>Djibutiko Errepublika</i>	djibutiar	arabiera, frantses	Djibuti; djibutiar
Dominika, <i>Dominikako Commonwealth-a</i>	dominikar	ingeles	Roseau; roseautar
Dominikar Errepublika	dominikar	gaztelania	Santo Domingo; santodomingoar
Egipto, <i>Egiptoko Arabiar Errepublika</i>	egiptoar	arabiera	Kairo; kairotar
Eire / Irlanda	eiretar / irlandar	Irlandako gaeliko / irlandera; ingeles	Dublin; dublindar
Ekialdeko Timor, <i>Ekialdeko Timorko Errepublika Demokratikoa</i>	timortar	portuges, tetum	Dili; diliar
Ekuador, <i>Ekuadorko Errepublika</i>	ekuadortar	gaztelania, kitxua, shuarrera	Quito; quitoar
Ekuatore Ginea, <i>Ekuatore Gineako Errepublika</i>	ginear / ekuatoreginear	gaztelania, frantses	Malabo; malaboar
El Salvador, <i>El Salvadorko Errepublika</i>	salvadortar	gaztelania	San Salvador; sansalvadortar
Eritrea, <i>Eritreako Estatuak</i>	eritrearr	ez dago hizkuntza ofizialik	Asmara; asmarar
Erresuma Batua, <i>Britainia Handiko eta Ipar Irlandako Erresuma Batua</i>	britainiar	ingeles (<i>de facto</i>) hizkuntza ofiziala); Galesen galesa eta Eskozian Eskoziako gaelikoa hizkuntza ofizialak dira	Londres; londrestar
Errumania	errumaniar	errumaniera	Bukarest; bukearestar
Errusia, <i>Errusiar Federakundea</i>	errusiar	errusiera; gainerako hizkuntza ofizialak (parentesi artean adierazten da hizkuntza non den ofiziala) abazera, karatxaiera, txerkesera (Karatxai-Txerkesia) adigera (Adigea) altaiera (Altai) baxkirera (Baxkortostan/Baxkiria) buriatera (Buriatia) dolganera (Taimiria) erziera eta mokxera (Mordovia) evenkera (Evenkia) inguxera (Inguxetia) kabardera eta balkarera	Mosku; moskutarr

HERRIALDEAREN IZENA, ESTATUAREN IZEN OFIZIALA	HIRITARREN JENDE-IZENA	HIZKUNTZA OFIZIALA (K)	HIRIBURUA; HIRIBURUKO JENDEAREN IZENA
Eslovakia, <i>Eslovakiar Errepublika</i> Eslovenia, <i>Esloveniako Errepublika</i> Espainia, <i>Espainiako Erresuma</i> Estonia, <i>Estoniako Errepublika</i> Etiopia, <i>Etiopiako Errepublika Demokratiko Federala</i>	eslovakiar esloveniar espainiar / espainol estoniar etiopiar	(Kabardino-Balkaria) kalmukera (Kalmukia) khakasera (Khakasia) khantiera eta mansiera (Khanti-Mansi) komiera (Komi) koriakera (Koriakia) mariera (Mari El) nenetsera (Nenetsia) osetiera (Ipar Osetia-Alania) sakhera/jakutera (Sakha/Jakutia) tatarera (Tatarstan/Tartaria) tuvera (Tuva) txetxenera (Txetxenia) txuktiera (Txukotka) txuvaxera (Txuvaxia) udmurtera (Udmurtia) yiddish (Juden Lurralde Autonomoa) eslovakiera esloveniera espainiera / gaztelania; Galizian galiziera, Hego Euskal Herrian euskara eta Herialde Katalanetan katalana hizkuntza ofizialak dira. Valentziako Erkidegoan katalanari, ofizialki, valentziera deritzo. Aran Haranean, okzitaniaren aldaera den aranera ofiziala da. estoniera ez dago hizkuntza ofizialik, baina amharera da, <i>de facto</i> , hizkuntza ofiziala.	Bratislava; bratislavar Ljubljana; ljubljantar Madril; madrildar Tallinn; tallindar Addis Abeba; addisabebarr
Fiji, <i>Fiji Uharteetako Errepublika</i> Filipinak, <i>Filipinetako Errepublika</i> Finlandia/Suomi, <i>Finlandiako Errepublika / Suomiko Errepublika</i> Frantzia, <i>Frantziako Errepublika</i>	fijiar filipinar finlandiar / suomitar frantses / frantziar	ingeles, fijiera, hindustanera ingeles, filipinera (tagalo hizkuntzaren aldaera estandarizatua da) finlandiera / suomiera, suediera	Suva; suvatar Manila; manilar Helsinki; helsinkiar
Gabon, <i>Gabondar Errepublika</i> Gambia, <i>Gambiako Errepublika</i> Georgia Ghana, <i>Ghanako Errepublika</i> Ginea, <i>Gineako Errepublika</i> Ginea Bissau, <i>Ginea Bissauko Errepublika</i> Grenada Grezia, <i>Helemiar Errepublika</i> Guatemala, <i>Guatemalako Errepublika</i> Guyana, <i>Guyanako Errepublika Kooperatiboa</i>	gabondar gambiar georgiar ¹ ghanatar ginear ginear / gineabissautar grenadar greko, greziar guatemalar guyanar	frantses frantses ingeles georgiera, abkhaziera (ofiziala Abkhaziako Errepublika Autonomoan) ingeles frantses portuges ingeles greko / greziera gaztelania ingeles	Paris; paristar Libreville; librevilletar Banjul; banjuldar Tbilisi; tbilistar Akkra; akkratar Konakry; konakriar Bissau; bissautar Saint Georges; saintgeorgestar Atenas; atenatar Guatemalako Hiria; guatemalar Georgetown; georgetowndar
Haiti, <i>Haitiko Errepublika</i> Hegoafrika, <i>Hegoafrikako Errepublika</i> Hego Korea, <i>Koreako Errepublika</i> Herbehereak, <i>Herbehereetako Erresuma</i> Honduras, <i>Hondurasko Errepublika</i> Hungaria, <i>Hungariako Errepublika</i>	haitiar hegoafrikar korear herbeheretar / nederlander hondurastar hungariar	frantses, Haitiko kreolera afrikaans, ingeles, ndebelera, pediera, sothoera, swaziera, tsongera, tswanera, vendera, xhosea, zuluera koreera nederlandera, frisiera (Frisian) gaztelania hungariera	Port-au-Prince; portauprincetar Pretoria (administratiboa); pretoriar Bloemfontein (judiziala); bloemfontein Lurmutur Hiria (Parlamentuaren egoitza); lurmuturtar Seul; seular Amsterdam; amsterdandar Tegucigalpa; tegucigalpar Budapest; budapestar
India, <i>Indiako Errepublika</i> Indonesia, <i>Indonesiako Errepublika</i> Ipar Korea, <i>Koreako Herri Errepublika Demokratikoa</i> Irak, <i>Irakeko Errepublika</i> Iran, <i>Islamiar Errepublika</i> Irlanda / Eire Islandia, <i>Islandiako Errepublika</i> Israel, <i>Israelgo Estatu</i> Italia, <i>Italiako Errepublika</i>	indiar indonesiar korear irakiar irandar irlandar / eiretar islandiar israeldar italiar	assamera, bengalera, bodoera, dograera/dogri, gujaratera, hindi, ingeles, kannada, kaxmirera, konkanera, maithili, malabarera, manipurera, marathera, nepalera, oriya, punjabera, sanskritoa, santalera, sindhi, tamilera, telugu, urdu indonesiera koreera arabiera, kurduera, asiriera, turkomanera persiera irlandera, ingeles islandiera arabiera, hebreera italiera; Hego Tirolen alemana eta Val d'Aostan frantsesa hizkuntza ofizialak dira	New Delhi; newdelhiar Jakarta; jakartar Piongiang; piongiangdar Bagdad; bagdadar Teheran; teherandar Dublin; dublindar Reykjavik; reykjavikar Jerusalem; jerusalemendar Erroma; erromatar
Jamaika Japonia Jordania, <i>Jordaniako Haxemi Erresuma</i> Kamerun, <i>Kamerungo Errepublika</i> Kanada Kanbodia, <i>Kanbodiako Erresuma</i> Kazakhstan, <i>Kazakhstanko Errepublika</i>	jamaikar japoniar ² jordaniar kamerundar kanadar kanbodiarr kazakhstandar	ingeles japoniera arabiera frantses, ingeles frantses, ingeles khemerera errusiera, kazakhera	Kingston; kingstondar Tokio; tokiotar Amman; ammandar Jaunde; jaundetarr Ottawa; ottawar Phnom Penh; phnompenhdar Astana; astanar

HERRIALDEAREN IZENA, ESTATUAREN IZEN OFIZIALA	HIRITARREN JENDE-IZENA	HIZKUNTZA OFIZIALA (K)	HIRIBURUA; HIRIBURUKO JENDEAREN IZENA
Kenya, <i>Kenyako Errepublika</i> Kirgizistan / Kirgizia; <i>Kirgizistango Errepublika</i> Kiribati, <i>Kiribatiko Errepublika</i>	kenyar kirgizistandar kiribatiar	ingeles, swahili ingsiera, kirgizera ez dago hizkuntza ofizialik, baina, <i>de facto</i> , ingeleza eta kiribatiera dira ofizialak	Nairobi; nairobiar Bishkek; bishkekar Hego Tarawa; tarawar
Kolonbia, <i>Kolonbiako Errepublika</i> Komoreak, <i>Komoretako Batasuna</i> Kongo, <i>Kongoko Errepublika</i> Kongo, <i>Kongoko Errepublika Demokratikoa</i> (lehen, Zaire)	kolonbiar komoretar kongoar kongoar	gaztelania arabiera, frantses, komoreera frantses, lingala, kituba (munukutuba) frantses (ofiziala); kikongo, lingala, swahili, tshiluba (nazio-hizkuntzak)	Bogota; bogotar Moroni; moroniar Brazzaville; brazzavilletar Kinshasa; kinshasar
Kosovo, <i>Kosovoko Errepublika</i> Kroazia, <i>Kroaziako Errepublika</i> Kuba, <i>Kubako Errepublika</i> Kuwait, <i>Kuwaiteko Estata</i>	kosovar kroaziar kubatar kuwaitar	albaniera, serbiera kroazier gaztelania arabiera	Pristina; pristinar Zagreb; zagrebar Habana; habanar Kuwait; kuwaitar
Laos, <i>Laosko Herri Errepublika Demokratikoa</i> Lesotho, <i>Lesothoko Erresuma</i> Letonia, <i>Letoniako Errepublika</i> Libano, <i>Libanoko Errepublika</i> Liberia, <i>Liberiako Errepublika</i> Libia, <i>Libiako Arabiar Herri Jamahiriya Sozialista Handia</i> Liechtesteina, <i>Liechtesteingo Printzerria</i> Lituania, <i>Lituaniako Errepublika</i> Luxenburgo ³ , <i>Luxenburgoko Dukerri Handia</i>	laostar lesothoar letoniar libanoar liberiar libiar liechtesteindar lituanier luxenburgotar	laosera ingeles, sothoera letoniera arabiera ingeles arabiera aleman lituaniera	Vientian; vientiandar Maseru; maseruar Riga; rigatar Beirut; beirutar Monrovia; monroviar Tripoli; tripoliar Vaduz; vaduztar Vilnius; vilniustar
Madagaskar, <i>Madagaskarko Errepublika</i> Malawi, <i>Malawiko Errepublika</i> Malaysia Maldivak, <i>Maldivetako Errepublika</i> Mali, <i>Maliko Errepublika</i> Malta, <i>Maltako Errepublika</i> Maroko, <i>Marokoko Erresuma</i>	madagaskartar malawiar malaysiar maldivar maliar maltar marokoar	frantses, malgaxe chewera (chichewa) malaysiera dhivehi (maldivera) frantses ingeles, maltera arabiera; amazigera (behalako berberera, irakaskuntzarako ofizialki onartua)	Antananarivo; antananarivoar Lilongwe; lilongwetar Kuala Lumpur; kualalumputar Male; maletar Bamako; bamakoar Valleta; valletar Rabat; rabatar
Marshall Uharteak, <i>Marshall Uharteetako Errepublika</i> Mauritania, <i>Mauritaniako Errepublika Islamiarra</i>	marshalldar mauritanier	ingeles, marshallera arabiera (ofiziala); fula, soninkera, wolofera (nazio-hizkuntzak)	Majuro; majuroar Nuakhot; nuakhotar
Maurizio, <i>Maurizioko Errepublika</i> Mazedonia, <i>Mazedoniako Errepublika</i> (estatuak bere buruari emandako izendapena da. Nazioarteko erakundeetan, behin-behineko izendapen ofiziala hau da: <i>Mazedoniako Jugoslaviar Errepublika Ohia</i>) Mexiko, <i>Mexikoko Estatu Batuak</i>	mauriziar mazedoniar	ingeles albanniera, mazedoniera	Port Louis; portlouistar Skopje; skopjetar
Mikronesia, <i>Mikronesiako Estatu Federatuak</i>	mikronesiar	gaztelania (<i>de factoko</i> hizkuntza ofiziala); maia hizkuntzak nazio-hizkuntzatat onartuak dira, eta, zeinek bere eremuan balio ofiziala dute	Mexiko Hiria; mexikar
Moldavia, <i>Moldaviako Errepublika</i> Monako, <i>Monakoko Printzerria</i> Mongolia Montenegro, <i>Montenegroko Errepublika</i> Mozambique, <i>Mozambikeko Errepublika</i> Myanmar (Birmania), <i>Myanmarko Batasuna</i> (<i>Birmaniako Batasuna</i>)	moldaviar monakoar mongoliar montenegroar mozambiketar myanmartar, birmaniar	ingeles, yapera, chuukera, pohnpeiera, kosraera, woleaiera, ulithiera erresiera, gagauzera, moldaviera (errumaniera) frantses mongoliera serbiera portuges birmaniera	Palikir; palikirtar Chisinau; chisinauar Monako; monakoar Ulan Bator; ulanbatortar Podgorica; podgoricar Maputo; maputoar Yangon (Rangun); yangondar, rangundar Naypyidaw (hiriburu administratibo berria)
Namibia, <i>Namibiako Errepublika</i> Nauru, <i>Nauruko Errepublika</i> Nepal, <i>Nepalgo Erresuma</i> Niger, <i>Nigerko Errepublika</i>	namibiar nauruar nepaldar nigertar	ingeles nauruera nepalera frantses (ofiziala); fula, zarma (hizkuntza nagusiak)	Windhoek; windhoektar Yaren; yarendar Katmandu; katmandutar Niamei; niameiar
Nigeria, <i>Nigeriako Errepublika Federala</i>	nigeriar	ingeles (ofiziala); hausa, igboera, jorubera (hizkuntza nagusiak)	Abuja; abujar
Nikaragua, <i>Nikaraguako Errepublika</i>	nikaraguar	gaztelania; miskitoera hizkuntza onartua da miskitoen lurralde autonomoan	Managua; managuar
Norvegia, <i>Norvegiako Erresuma</i>	norvegiar	norvegiera (estatu osoan); finlandiera, samiera/laponiera (udalerrri batzuetan)	Oslo; osloar
Oman, <i>Omango Sultanerria</i>	omandar	arabiera	Maskat; maskatar
Pakistan, <i>Pakistango Islamiar Errepublika</i> Palau, <i>Palauko Errepublika</i>	pakistandar palauar	ingeles, urdu angaurrera, ingeles, japoniera, palauera, sonsorralera, tobiera	Islamabad; islamabadar Melekeok, melekeoktar
Panama, <i>Panamako Errepublika</i>	panamar	gaztelania	Panama Hiria; panamar

HERRIALDEAREN IZENA, ESTATUAREN IZEN OFIZIALA	HIRITARREN JENDE-IZENA	HIZKUNTZA OFIZIALA (K)	HIRIBURUA; HIRIBURUKO JENDEAREN IZENA
Papua Ginea Berria, <i>Papua Ginea Berriko Estatu Burujabea</i> Paraguai, <i>Paraguaiko Errepublika</i> Peru, <i>Peruko Errepublika</i> Polonia, <i>Poloniako Errepublika</i> Portugal, <i>Portugalgo Errepublika</i>	gineaberriar paraguaitar perutar poloniar portuges	hiri motu, ingeles, motu, tok pisin gaztelania, guaraniera aimara, gaztelania, kitxua poloniera portuges; mirandes (Miranda do Douro eta Vimioso udalerrietan erabiltzen den asturleonesaren aldaera)	Port Moresby; portmoresbiar Asuncion; asunciondar Lima; limatar Varsovia; varsoviar Lisboa; lisboar
Puerto Rico, <i>Puerto Ricoko Estatu Libre Elkartua</i>	puertorricar	gaztelania	San Juan, sanjuandar
Qatar, <i>Qatarko Estatua</i>	qatartar	arabiera	Doha; dohatar
Ruanda, <i>Ruandako Errepublika</i>	ruandar	frantses, ingeles, kinyaruanda	Kigali; kigaliar
Saint Kitts eta Nevis, <i>Saint Kitts eta Nevisko Federazioa</i> Saint Vincent eta Grenadinak Salomon Uharteak Samoa, <i>Samoako Estatu Burujabea</i> San Marino, <i>San Marinoko Errepublika</i> Santa Luzia Sao Tome eta Principe, <i>Sao Tome eta Principeko Errepublika Demokratikoa</i> Saudi Arabia, <i>Saudi Arabiako Erresuma</i> Senegal, <i>Senegalgo Errepublika</i> Serbia, <i>Serbiako Errepublika</i>	sankistiar saintvincentar salomondar samoar sanmarinoar santaluziar saotometar saudiarabiar senegaldar serbiar	ingeles ingeles ingeles ingeles, samoera italiara ingeles portuges arabiera frantses serbiera (Vojvodinako Probintzia Autonomoan, serbieraz gainera, hungariera, eslovakiera, errumaniera, ruteniera eta kroaziera ere ofizialak dira. Kosovon, serbieraz gainera, albaniera eta ingeleza ere ofizialak dira)	Basseterre; basseterretar Kingstown; kingstowndar Honiara; honiarrar Apia; apiar San Marino; sanmarinoar Castries; castriestar Sao Tome; saotometar Riad; riadar Dakar; dakartar Belgrad; belgradar
Seychelleak, <i>Seychelleetako Errepublika</i> Sierra Leona, <i>Sierra Leonako Errepublika</i> Singapur, <i>Singapurko Errepublika</i> Siria, <i>Siriako Arabiar Errepublika</i> Somalia Sri Lanka, <i>Sri Lankako Errepublika Sozialista Demokratikoa</i>	seychelletar sierraleonar singapurtar siriar somaliar srilankar	frantses, ingeles, Seychelleetako kreolera ingeles ingeles, malaysiera, tamilera, txinera arabiera arabiera, somaliera tamilera, sinhala	Victoria; victoriar Freetown; freetowndar Singapur; singapurtar Damasko; damaskoar Muqdisho; muqdishoar Kolonbo (hiriburu administratiboa); kolonboar Sri Jayewardenepura Kotte (legegintza-hiriburu); kottear Khartum; khartumdar
Sudan, <i>Sudango Errepublika</i> Suedia, <i>Suediako Erresuma</i> Suitza, <i>Suitzar Konfederakundea</i> Surinam, <i>Surinamgo Errepublika</i> Swazilandia, <i>Swazilandiako Erresuma</i>	sudandar suediar suitzar surinamdar swazilandiarr	arabiera suediera (<i>de factoko</i> hizkuntza ofiziala) aleman, erretorromaniera, frantses, italiara nederlander ingeles, swaziera	Khartum; khartumdar Stockholm; stockholmardar Berna; bernatar Paramaribo; paramariboar Mbabane (hiriburu administratiboa); mbabanetar Lobamba (legegintza-hiriburu); lobambar
Tajikistan, <i>Tajikistango Errepublika</i> Taiwan, <i>Txinako Errepublika</i> Tanzania, <i>Tanzaniako Errepublika Batua</i>	tadjikistandar taiwandar tanzaniar	tajikera txinera ingeles, swahili	Dushanbe; dushanbetar Taipei; taipeitar Dar es Salaam (hiriburu administratiboa); daressalaamdar Dodoma (hiriburu ofiziala); dodomar
Thailandia, <i>Thailandiako Erresuma</i> Togo, <i>Togoko Errepublika</i> Tonga, <i>Tongako Erresuma</i> Trinidad eta Tobago, <i>Trinidad eta Tobagoko Errepublika</i> Tunisia, <i>Tunisiako Errepublika</i> Turkia, <i>Turkiako Errepublika</i> Turkmenistan Tuvalu Txad, <i>Txadeko Errepublika</i> Txekia, <i>Txekiar Errepublika</i> Txile, <i>Txileko Errepublika</i> Txina, <i>Txinako Herri Errepublika</i>	thailandiar togoar tongatar trinitatear tunisiar turkiar turkmenistandar tuvalutar txadar txekiar txiletar txinatar	thaiera / thailandiera frantses ingeles, tongera ingeles arabiera turkiera turkmenera ingeles, tuvaluera arabiera, frantses txekiera gaztelania txinera; kantonera, ingeles, portuges, uigurrera, mongoliera, tibetera eta koreera hizkuntzak ere ofizialak dira zenbait lurraldetan	Bangkok; bangkokar Lome; lometar Nuku'alofa; nukualofar Port-of-Spain; portofspaindar Tunis; tunistar Ankara; ankarar Ashgabat; ashgabatarr Funafuti; funafutiar N'Djamena; n'djamenar Praga; pragatar Santiago; santiagotar Pekin ⁴ , pekindar
Uganda, <i>Ugandako Errepublika</i> Ukraina Uruguai, <i>Uruguaiako Ekialdeko Errepublika</i> Uzbekistan, <i>Uzbekistango Errepublika</i> Vanuatu, <i>Vanuatu Errepublika</i> Vatikanoa (Egoitza Santua ⁵), <i>Vatikano Hiriko Estatua</i>	ugandar ukrainar uruguaitar uzbekistandar vanuatar vatikanoar	ingeles, swahili ukrainera gaztelania uzbekera bislama, frantses, ingeles latin	Kampala; kampilarr Kiev; kievtar Montevideo; montevidenar Tashkent; tashkentarr Port Vila; portvilatar Vatikanoa Hiria; vatikanoar

HERRIALDEAREN IZENA, ESTATUAREN IZEN OFIZIALA	HIRITARREN JENDE-IZENA	HIZKUNTZA OFIZIALA (K)	HIRIBURUA; HIRIBURUKO JENDEAREN IZENA
izaera juridiko desberdina dute			
Venezuela, <i>Venezuelako Bolibartar Errepublika</i>	venezuelar	gaztelania	nazioarteko zuzenbidean Caracas; caracastar
Vietnam, <i>Vietnamgo Errepublika Sozialista</i>	vietnamdar	vietnamera	Hanoi; hanoiar
Yemen, <i>Yemengo Errepublika</i>	yemendar	arabiera	Sana; sanatar
Zambia, <i>Zambiako Errepublika</i>	zambar	ingeles	Lusaka; lusakar
Zeelanda Berria	zeelandaberritar	ingeles, maoriera	Wellington; wellingtondar
Zimbabwe, <i>Zimbabweko Errepublika</i>	zimbabwear	ingeles	Harare; hararetar
Zipre, <i>Zipreko Errepublika</i>	zipretar	greko, turkiera	Nikosia; nikosiar

Oharrak:

- 1) Izen laburtua (*Venezuela*) eta ofiziala (*Venezuelako Bolibartar Errepublika*) ematen dira.
- 2) Batzuetan, bi aukera uzten dira: *Irlanda/Eire*, nahi dena erabil dadin.
- 3) Estatu ez izanagatik, hona garrantzi handiko beste bi izen: *___Europar Batasuna* (es: *Unión Europea*; fr: *Union européenne*) (Euskaltzaindiak, Bilbon, 1999ko maiatzaren 28an onartua) *___Estatu Burujabeen Erkidegoa (EBE)* (es: *Comunidad de Estados Independientes [CEI]*; fr: *Communauté des États indépendants [CEI]*)
- 4) Zentzuetan, estatu batzuetako herritarrak izendatzeko, sasisinonimoak erabiltzen dira. Hala, behin baino gehiagotan entzuten edo irakurtzen da *judu* hitza Israel estatuko herritarrak izendatzeko; *azteka* hitza, Mexikoko herritarrak izendatzeko; *ingeles* hitza, Erresuma Batuko herritarrak izendatzeko... Izendapen horiek ez dira zuzenak, ez zehatzak. Ez da komeni historia aldatzea, ezta etnia-izenak eta herritar-izenak nahastea ere. Israel estatuko herritarrak *israeldarrak* dira; batzuk *juduak*, eta besteak *arabiarrik* (musulmanak eta kristauak). Mexiko estatuko herritarrak *mexikarrak* dira. *Aztekak* Mesoamerikako herri batzuk izendatzeko hitza da; gaur egungo Mexiko estatuko erdialdean bakarrik bizi izan zirenak izendatzeko, hain zuzen. Erresuma Batuko herritarrak *britainiarrik* dira; batzuk *ingelesak*, beste batzuk *eskoziarrak*, edo *galestarrak*, edo *ulstertarrak*. Orokortze horiek egitea *frantsesak* izendatzeko *galiar* hitza erabiltzea edo *espainolak* izendatzeko *iberiar* edo *gaztelau* hitzak erabiltzea bezain zehatzgabetzat jo behar da. Testuinguru berezietan edo egokieran berezietan lizentzia onargarrizat har badaitezke ere, ez dira zehatzak eta ez dira gomendatzekoak. Adibidez: *___azeriar* etnia-izena da. Azeriar asko azerbajandarrak dira, baina beste asko irandarrak dira. *___uzbeko* etnia-izena da. Uzbekistanen bizi dira gehienak, baina Afganistanen, Tajikistanen, Kirgizistanen, Turkmenistanen edo Kazakhstanen ere uzbeko asko bizi dira. *___mongol* etnia-izena da. Mongol asko mongoliarrak dira, baina mongol asko bizi dira Txinaren (Barne Mongoliako Eskualde Autonomoan) eta Errusian ere (Buriatiako Errepublika Autonomoan). *___magyar* etnia-izena da. Magyar gehienak hungariarrak dira, baina badira magyar asko beste estatu batzuetan ere, hala nola Errumanian, Eslovakian edo Serbian. Beste hainbeste esan daitenke *turko/turkiar* eta beste «etnia-izen / herritar-izen» bikote askori buruz ere. *Heleniar*, *lusitaniar* eta *galiar* izenen erreferenteak, adibidez, Antzinateko Grezia, Lusitania eta Galia izeneko eskualdeak dira (adibidez, Lusitaniako hiriburua egungo Extremadurako hiriburua da: Mérida —Emerita Augusta—). Herritar-izen horiek, beraz, ez dira egokiak, ezta zehatzak ere, behialako eskualde horiek zeuden tokian —gutxi gorabehera— gaur egun diren Grezia, Portugal eta Frantzia izeneko estatu-tuetako herritarrak izendatzeko.

- 1 *Kartveliar* ere onartzen da.
- 2 *Nipondar* ere onartzen da.
- 3 *Luxemburg* (*luxemburgar*) ere onartzen da.
- 4 *Beijing* (*beijingdar*) ere onartzen da.
- 5 *Vatikano Hiriak* eta Egoitza Santuak izaera juridiko desberdina dute nazioarteko zuzenbidean.

KONTINENTEAK, GEOGRAFIA IZEN NAGUSI BATZUK ETA HERRITARREN IZENAK

Europa:	Asia:	Afrika	Amerika (1):	Ozeania	Antartika:
Ipar Europa	Asia Txikia		Ipar Amerika		(baina adjektiboan denean
Hego Europa	Eurasia		Hego Amerika		“Antartiko”: “Ozeano
Ekialdeko Europa			Erdialdeko Amerika		Antartikoa”. Bide beretik
Mendebaldeko Europa					“Ozeano Artikoa”).
Erdialdeko Europa	Ekialde Hurbila				
	Ekialde Urruna				
europar	asiar	afrikar	amerikar (2)	ozeaniar	
	eurasiar				

- (1) *Geografia zentzu hertsian kontinenteari Amerika deitu arren, horrek ez du eragozten, hizkuntza mintzatu eta idatzian pluraleko formak ere erabiltzea (Ameriketara joan nintzen, Ameriketatik etorri da...) inguruko erdaretan egin ohi den bezala: *Hacer las Américas*, *Irse a las Américas*, *Aller aux Amériques*, *il vient des Amériques*...*
- (2) *Amerikano* hitza ere bada, noski, eta aspaldian Europatik Ipar Ameriketara bizimodu hobe baten bila joandakoa aipatzeko erabiltzen da: *osaba amerikanoa*, *euskaldun amerikanoak*... Ameriketara, orohar, joandakoari indiano esan ohi zaio.